

Literatūra

RAŠTIJA
MENAS
MOKSLAS

NR. 242

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

X METAI

ALFONSAS NEVARDAUSKAS

MIRTIMI ATŽENKLINTA RIBA

Lauke tamsu. Nors į akį durk, toliau nosies nieko nesimatė. Aštrus rudens vėjas su lietum plakė pažlegusią žemę. Medžiai linko-braškėjo. Miškas, tarytum jūra, audroje užė. Užesys risdamasi, bangojančio miško, medžių viršūnėmis kilo aukštyn ir aukštyn., — į tamsios nakties, lietum permerktas dangaus tolimas.

Senis šarka, užrakinęs kalvę, išėjo į kaimo genesius. Jis galvą įtraukęs į rudinės apykaklę ir aklos nakties tamsoje grumdamsi su lauke šelstančia audra, slinko genesių patvoriais. Jis ėjo į papušnę, — pas apylinkės kerdžių. Kerdžius gyveno valdiško ir dvaro miškų susikirtimo kampe. Jis gyveno vienu vienas su savo ištikimiausiu ir neatskiriamu draugu — šuniu, — mažoje iš molio drėbtoje lušnelėje.

Didžiūnų apylinkės žmonės kerdžių vadino didžiuoju Pilypu. Ne uždyką jis taip buvo vadinamas. Tiesus ir stambaus kūno sudėjimo, pusaštuntos pėdos vyras. Jo amžiaus niekas nežinojo. Bet iš po kepurės kyšą širvi plaukai ir juosmenį siekianti, pražilusi barzda liudijo, kad jam iš paskos seka daugiau kapos sunkiai nugyventų metų virtinė.

Pilypas, nuo pat ankstyvaus pavasario ir iki apšalant, ganė Didžiūnų apylinkės kaimų gyvulius. O per kitą metų laikotarpį jis dirbo klumpes, skopė iš apvalinių medžių siles, lovius ir geldas; dirbo smulkesnius žemės ūkio padargus; drožinėjo šaukštus, samčius, menturius, kultuves žlugčiui skalbti; rentė kočėlus skalbiniams lyginti ir daug visokių kitų namų ruošai reikalingų rakandų. Tarp visko jis neužmiršo ir vaikų. Mažiesiems vaikams, pagal jų norą išdrožinėdavo žaislikus, bet ne už dyką — turėdavo pagal susitarimą išmokti iš elementoriaus. O didesnius leidavo jam talkininkauti — darbeliuose. Čia ir buvo jo didžiausias rūpestis, kad tik kuo daugiausiai apie save sutelkus iš visos apylinkės žmonių prieauglį ir visokiais būdais skiepyti juose tautinės dvasios sąmonę. Jis per savo prielankumą vaikams, čia rado progos šiam kilniam darbui įvykdyti. Vaikai nesulaikomai veržėsi pas jį ir vienas kitą lenktyniaudami pildė sutartis.

Pilypo trobelėje, per ištisas žiemos dienas, pilna vaikų. Vieni mokėsi lietuviško rašto, kiti įvairiausių darbelių. Kada Pilypas mokė vaikus prie trobelės durų būdavo jo šunelis, kuris visuomet įspėjo savo šeimininką apie artėjančią svetimą. Pilypas visiems netikėtumams buvo pasiruošęs. Šalia elementoriaus bei maldaknygės, kiekvienam vaikui buvo duotas bet koks darbelis. Ir kiekvienas vaikas tą žinojo, kad tik Pilypui davus ženklą reikia į nurodytą vietą slėpti knygas ir stvertis duotojo darbelio. Ir kol pavojus nepaėjo, kiekvienas pagal savo išmanumą: ar tai šaukštą, ar menturį, ar kitą kokį daiktėlį atsargiai drožinėjo bei su stiklo gabalėliu skutinėjo-dailino. O tik pavojui praėjus ir lietuviškas raštas iš slėptuvės grįždavo į vaikų rankas.

Pilypas mokėjo visus patenkinti. Be išimties: ar tai suaugusius, ar tai vaikus. Jis niekam neatsisakė patarnauti. Ir jis tik gyveno už patarnavimus gautomis gėrybėmis. O vieną kitą sunkiai uždirbtą skatiką išleidavo pirkdamas lietuviškas knygas.

Viena
P. AUGIAUS
ilustracijų
iš Grafikos
parodos
Lietuvių
Auditorijoje

Audrai lauke šelstant, Pilypas šiltoje trobelėje sau ramiai pavakarieniavęs ir pašėręs savo draugą Mirzį, atsisėdęs ties židiniu avėsi į nagines kojas. O Mirzis, uodegą vizgindamas ir ausis skliautydamas, sekė kiekvieną šeimininko judesį. Pilypas, apsiavęs kojas, surausė į pelenus jau beišblėtančias anglis. Išitraukęs iš po balkės obelinį, gumbais nusagstyta vėzdą, ir nuo gembės nusikabinęs skurinį maišą, jis lazda pamojo Miržiui.

— Eikim, drauguži...

Šuo nerangiai nusiritęs nuo žabų krūvos ir kinkas tampydamas ėjo prie durų.

— Aš žinau, kad tu bijai uodegą sušlapti, bet ką padarysi — turim eiti.

Pilypas, papsendamas kurkiančią pypkę, pasakojo Miržiui, o šis galvą perkreipęs ir vieną ausį pastatęs į duris žiūrėdamas klausėsi.

— Ar tik ne šarka ateina? — valydamas pypkęs kandyklį paklausė.

Šuo, nosį prikišęs prie durų, uostydamas urzgė.

— Nejaugi dar šiuo laiku svetimas galėtų užėiti. — Užtraukęs dūmą kalbėjosi su savimi. — Bet jau laikas ir šarkai čia būti.

Papnodamas pypkę, kelis kartus vienaip ir kitaip peržingsniavo trobelės aslą. Atėjęs prie židinio atsisėdo. Ant lazdos smarką parėmė, kaip jis buvo pratęs gyvulius ganydamas ant kelmo sėdėti ir saulės atkaitoje pasnausti. Bet dabar jis nesirengė snausti, tik rymuodamas žiūrėjo į duris ir sekė šunį. Praėjus kelioms akimirkoms, šuo, staiga palikęs duris ir uodegą vizgindamas, atėjo prie šeimininko ir dribtelėjo jam po kojų.

— Aha... jau jis atėjo.

Atsistojo. Priėjęs, atidarė duris į lauką. Vėjas, išplėšęs iš jo rankų duris, trenkė į sieną. O Pilypas, pusiau persisvėręs per slenkstį, kyštelėjo galvą į lauką. Ir tuo pačiu akimirksniu kaktomis susidūrė su įerinančiu šarka.

— Eikš, eikš į vidų, graibydamas durų rankenos paprašė.

— Na, broleli! Tai ir naktis!..

— Puiki naktis...

— Puiki, tai puiki, bet kad jau perdaug

lietus pila.

Šarka, nusimovęs kepurę, delnu braukė veidu bėgantį vandenį.

— Mažai tokių naktų esti.

— Negalime tokios nakties praleisti. Būtinai turime eiti.

— Aš jau maniau, kad būsi pabūgęs — nebeateisi.

— Žinai, kad aš nelabai noriai šią naktį einu. Atėjau, kad prižadėjau.

— Kodėl?

— Kažkoks nerimas užgulė ir širdis, lyg ką blogo nujausdama, šiandien per ištisą dieną sopėjo.

— Juk tau visada kas nors turi būti prieš išeinant, o kada jau sugrįžtam, tai širdis nustoja sopėjusi ir visi nerimasčiai prapuola.

Kerdžius, lyg ir pasitycioti norėdamas, uždrėbė porą priekaištingų žodžių.

— Pažiūrėk, ir Mirzis nenori eiti — bijo uodegą sušlapti.

— Prieteliau, tu nesityciok iš manęs. O aš tau tiesą sakau.

— Gerai, gerai. Kada sugrįšime, tada pakalbėsime apie tą tavo tiesą.

— Juk aš nesu prieš, kad šią naktį neitumėm.

— Tai ką? Tada galime kilti.

— Kad aš jau iki čia atėjau, dabar manęs dėliai, kad ir į pačią peklą.

Pilypui atidarius duris — vienas po kito išėjo. Ir Mirzis, vos tik per slenkstį į lauką laptelėjęs, tuoj striktelėjo atgal. Bet Pilypui jį sugėdinus, uodegą tarp kojų pasibrukęs sugrįžo. Atėjęs prisiglaudė prie šeimininko kojos. Pilypas, ramsčiu užrėmęs duris, — pasekė kiek priekin jau pajėję sį šarką.

Audra šelo. Miškas užė. Braškėjo lūžta medžiai. Tratėjo krintančios lūžtančių medžių šakos. O be to dar, neparmatomoji nakties tamsa be paliovos pliauskantiu lietum pastojų jiems kelią.

Pilypas ir šarka, kojų jautrumu radę sau kelią, iš lėto slinko miško gilumon. Minkštom samanom klotas miško kelias buvo užgriozdytas nulaužtomis medžių viršūnėmis, prikritusiomis šakomis ir iš šak-

(Tęsa 2-am psl.)

Mirtimi paženklinta riba

(Atkelta iš 1-imo ps.)

nų išverstais medžiais. Jie senu įpratimu mokėjo tokiu laiku ir tokiais keliais keliauti.

Pilypas su Šarka buvo įpratę, eidami į žygį, be svarbesnio reikalo, tarpusavy nesikalbėti. Taip ir ši audringą vakarą jiedu tylu tyliausiai žygiavo, paskendę minčių sūkuriuose.

Pilypas mintimis persikėlė į sužaliavusias, žieduose skęstančias ir paukščių giesmėmis skambančias pavasario dienas.

— Ir vėl išeisiu su terba ant nugaros, — mintimis kalbėjo Pilypas. — Rinksis piemenys su galvijų kaimenėmis. Ir ne bėto, kad mus seks mažesniųjų vaikučių būrelis. Mes per išstisus dienų dienas tarp žalių girių, žieduose skęstančių pievų ir sužaliuojančių javų želmenų, po mėlynuojančių dangum, karštose skaisčiosios saulutės spinduliuose sėsmės naujų tėvynės meilės jėgų. Ten, kur nepaliaujamai skambės paukščių giesmės ir nelšsemiamai kvėpės žieduose skęstančios pavasario dienos, aš vėl sėdėdamas ant kelmo pasakosiu savo piemenims ir vaikučiams apie mūsų tautos didvyrius ir apdaimuosiu jiems jų garsiuosius žygius. O mano mažieji, kuriuos aš taip myliu, man padedant kaip raidę po raidės, skiemenį po skiemenio, žodį po žodžio ir galiausiai mes pastatysime lietuviškojo žodžio tvirtovę, kurios nesugriaus maskoliai ir nebeįstengs išplėsti mūsų tautinės sąmonės.

Jis eidamas džiaugėsi, kad užkariavo jų jaunas širdėles. Juk ir šios nakties žygius, vien tik jiems skirtas, kad jie taip noriai pildo mano valią — su veržlumu skverbiasi prie knygos.

Kerdžius, su lietuviško žodžio tvirtovės pastatymo mintimis, žingsnis į žingsnį žygiavo su šios nakties bendro žygio dalyviu Šarka, kuris, viską palikęs, taip pat mintimis grūmėsi su savo sunkia gyvenimo dalia.

— Pavasariui koją įkėlus į žemės rojų, — mintimis kalbėjo kalvis, — vėl apie mano kalvę spiesis ūkininkų vežimai su žemės ūkie padargais. Per dienų dienas kalvės kampe dūsaus dumples. Kurčiai dundint kūjo smūgiams, plosis įkaitinta geležis, ir man plaktuku trinksint, skambės ritminė priekalo daina. Juk jei nemokėčiau kalvio amato, būtų labai sunku vien iš tų kelių dešimtinių žemės išlaikyti tokią gausią šeimą; mano ir mano žmonos tėvai ir dar ketvertas vaikų, — visų burnos prašo. Nors ir sunki mano gyvenimo dalia, bet džiaugiuos, kad visos Didžiųjų apylinkės ūkininkija yra patenkinta mano darbais. Del to nesu jų skriaudžiamas. Duonos ir pavalgos su atlenktais galais užtenka. Juk ir dabar galėčiau, kinkas ištiesęs, prie šilto pečiaus drybsoti. Bet ne vien žmona žmogus sotus...

Nors jieduėjo skirtingų minčių sūkuriuose, paskendę, bet vienkart jie aukojo savo jėgas šios nakties žygiui. Ir žingsnis po žingsnio jie artėjo prie nuo amžių lietuvių krauju aplaistyto ir layonais nuklotos ribos, prie kurios dieną ir naktį žiaurioji mirtis nagus išskietusi būdėjo — laukė aukos. Bet šie, visos apylinkės žmonių mylimi seneliai milžinai su tvirta valia ir nepalaužiamu atkaklumu, ryžtingai kovodami su aklos nakties tamsoje šėlstančia audra, artėjo prie tos mirtimi atženkintos ribos. Jų žingsnių garsus stebė šėlstančios audros užesys; jų kelionės pėdsakus naikino nepaliaujamas lietus. Ir gili rudens naktis, pridengusi juos savo nepermatomąją tamsos skraistę, lydėjo į žygį, pro riba slankiojančią mirties smėklą.

Tik stiprus vėjo pūstelėjimas ir jų platus suolis pirmyn, — ir jau šį kartą mirtis nugalėta.

Tik gerą galą nuo ribos paėję, sulėtinu žingsnius. Ir kerdžius eidamas šalia

Kazys Binkis

Lenda į akį papieviai

Lenda į akį papieviai.

Pušynai galvą suka.

Girdėt: žilvičiai kutina žievę.

Matyt: vaikigaliai pievoj padūko.

Kelniūkštės eina lupatom.

Kulniūkščiai saulėj blizga.

Įmanytum — gandrų jų būrin nutūptum.

Palikęs, užmiršęs viską.

Už kiekvieną išpjautą dūdę,

Už kiekvieną perpjautą pirštą

Atiduotum visa, kas dar širdyje glūdi,

Atiduotum — ir visa užmirštum.

AVIS

Netaip toli už Inn upės, rodos, ranka pasiekiamos, matėsi Alpės, apsiblausėjusios vidurdienio karštyje. Jų viršūnėse, kaip ir visuomet prieš giedrą, švelniu melsvumu, mirgėjo oras.

Lygumėlėje, palei kalnus, ganėsi avių kaimenė. Visos jos buvo juodomis galvomis, lyg apsirusios skarelėmis. Piemu, liežuviu gauri stumdėdamas dirbtiną gomurį, sekė atėniokščiantį svetimšalį, kuris nešė aukštai iškelęs savo nuskustą galvą, tarytum nufupty sėtinį.

— Kvepia lygumėlė, po galais, kaip armijos žirnių sriuba — net už mylios suka liežuvi! Ar negalėtum kokią vieną... už amerikoniškas cigaretes, ką?

Piemuo abiem rankom pasikasė smakrą, tokį smailą, kaip nutašytas kuolas, užsitraukė ant akių skrybėlę.

— Ar nemoki kokios sriubos išvirti iš vilnų? Jų galėčiau prišukuoti visą maišą.

— Kad tave kur, nekeikiant, daužtų iš giedro dangaus! Sakyk, kiek nori poketinių už aną, nusikorusiu pilvą?

— Visos avys yra aprašytos ir... potografinis darbo miesto rotušėje, — paaiškino piemu.

— Matyt, esi po pietų, kad toks durnas. Vilkas ar negali kokios nunešti krūmų, ką? — nusispiovė svetimšalis.

Piemuo, kuris vadinosi Max, buvo labai smalsi žmogystė. Jis mėgo kaisioti nosį visur, nelyginant, kaip žieminę kiutę.

— Tu esi lenkas, taip? — su kažkokiu karteliu paklausė Max.

— Esu šviesuolis, žiopy! Argi tau nieko nesako mano galva, ką?

Šarkos, alkūne kumštelėjęs jam tarė:

— Tur būt, kad dabar jau prapuolė ir baimė su visais nujautimų skrupulais.

— Mielas prieteliau, tu nesijuok iš manęs. Ir negalvok, kad aš bijau ko. Ne. Bet aš norėjau pasakyti, kad iš tikrųjų šių naktį kažką nepaprastą jaučiu.

— Kad tave kur bala su visais tais tavo nujautimais, — geriau tu manęs neerzintum.

— Pilypai, aš neerzintu tavęs, bet tik tau norėjau apie tai pasakyti.

— O jau kada tu nebuvai man sakęs? Aš neatsimenu tokio mūsų žygio, kad tu nebūtumei bet kokių nujautimų sirgęs.

Tuo pasibaigė jų pasikalbėjimas. Ir vėl tylėdami, lyg kapinynas, jiedu žingsniavo gilyn į prūsus.

Po pusianakčio sustojo lyti. Audra rimu. Slūprus šiaurycių vėjas, suplėšęs storą, it švininę, debesų uždangą ir išnešiojęs po žvaigždžių nusagstytą tamsybių erdvę jos skutus, nutilo. Gamta po kelių dienų šėlstančios audros kamavimo puolė gilios nakties glėbin. Ir užmigo po žvaigždėtu dangum. Ir kurčios nakties tylai viešpataujant žemėje, Pilypas su Šarka tebeklampojo pažlegusiais prūsų laukų keliais. Jų sulinkusius pečius slėgė sunkūs knygų nešuliai ir visu kūnu srovėmis lėjęsi prakaitas. Jie skubėjo namo. Ir ryžosi, rytui auštant, paspėti su bundančia apylinke

— Būsitem... ir iš tos stovyklos, kur tiek daug partijų ir advokatų?

— Nu, nu... Reikia, suprant, mesos, kad paragrafai nepridžiūtų prie kaušo. Be to, prasidės ir visokios emigracinės bėdos, žinai, nesinomi prasmirsti Vokietijoje. Ja! — riktėlėjo tiesiai Maxui į ausį, kuri nežinia kuo buvo užkišta.

— Galima būtų suversti bėdą ant lenkų už penkis kartonus cigarečių. Kaip manote?

— Kam ant lenkų — geriau ant vilkų... Bet, mano pone, su Camel galima prisnusti ir prie pačios karalienės, nepamiršk. — Du kartonai — tai ir viskas už aną kumelę, — parodė pirštu.

— Ne. Trys kartonai Camel ir du svarai degintų pupelių kavos, girdi. Neatnešk tik kokių džiovintų tirščių — neimsint! — pastebėjo Max, tempdamas ant klubų žalias žandarokelias.

Jiedu stovėjo vienas prieš antrą, išfresę kaktus kaip gaidžiai. Max kartais taip išsižiūdavo, kad net dirbtinas gomurys išlekėdavo iš burnos. Šviesuolis irgi buvo nepėsčias, užsispyręs, nelyginant, kaip rambūs arklys. Jis nenusilėidė kainoje, nors jam ugnį po pilvu pakūrė.

— Na, trauk tave biesas, surišk... Duosiu du su puše kartono Camel ir keturis svarus pupelių kavos tirščių iš darbo kuočių virtuvės. — Ne ką ji ten nuvirus, — pridūrė šviesuolis.

— Pridėk dar vieną svarą dėl kvapo, kad visus penkis galėčiau parduoti už 1000 Reicho markių, — spyrsi piemu, net apsišėlėjęs.

Pagaliau jiedu susiderėjo, sulygo. Maxas atidarė kiekvieną Camel pokelį, patikrino, kad nebūtų, kaip pasitaiko pas joguslavus, pituvenų prikimšti. Radęs "alles in ordnung" kibo į vilnas, anot jo, pačiai riebiausiai meškai.

— Užsimesk ant peties, mano pone, maždaug kaip šautuvą, vamzdžiu aukšty! — tarė Maxas, paguldydamas avį šviesuoliui prie kojų.

Šviesuolis nepaklausė Maxo. Jis avį persimetė per petį, panašiai kaip rusų kareivis milinę. Sulinko... tarytum šienviržė kartis.

Alpių slėniuose jau temo. Tik "Jung Frau" (taip vadinosi vienas kalnas) dar kaitinosi saulėlydžio spinduliuose. Jos akmeninės krūtys lyg garavo. Jų saldauskypsnio buvo pilni Alpių kalnai... Toluomoje kažkas žlegtelėjo ant žemės.

— Juk, Susmaras

įžengti į dienos gyvenimą.

Bet vos tik po antros gaigystės, knygnešiams peršliauzus ribos griovį ir koją įkėlus į savo žemę, kurčiai skardus, kareivio riktėlėtas "Stoj", pastojo jiems kelį. Pilypas, davęs suolį priekį ir šokdamas begit, tarė:

— Bėkim!..

Bet dar jam nepajudėjus iš vietos, trinktėlėjo pagrečiui vienas po kito keli šūviai. Ir iš jų vienas klydė Pilypą. Pilypas, kaip pakirstas ažuolas, griuvo mirčiai į glėbį. Jis jutė kaip žiaurioji mirtis savo kietais nagais suspaudė jį ir varvina iš jo kūno paskutinį kraują lasą. Sukaupęs paskutinės jėgas, apkabino šalia gulintį knygų nešulį ir, priglaudęs stingstančias lūpas, pačiuojo. Ir dar prieš amžiams užsimerkdamas, plačiu žvilgsniu jis atsisveikino su viršum juo ošiančiu mišku, kuris taip daug metų jį glėbojo. Ir šiandien jo pavėsy, už lietuvišką žodį, nuo priešo paleistos kufkos turėjo pakloti savo gyvybę ant knygos aukuro.

O kitą rytą, kada tekančios saulės spinduliai bučiavo už laisvę lietuviško žodžio kovotojų krauju pašruvusią žemę ir Didžiųjų apylinkės gyventojai lydėjo į amžino poilsio vietą, Pilypo palaikus, senelis Šarka už lietuvišką žodį maskolių sukautytas geležiniais, su visa šeima iškeičavo į tolimo Sibiro tundras.

ŽMONIŲ MEDŽIOKLĖS METU

(Birželio siaubingosioms dienoms prisiminti)

1940 metų vėlybą rudenį mūsų valsčiuje atsirado septyni raudonieji komandirai. Po du jie apsigyveno pas ūkininkus. Vienas jų, gal vyresnis, apsigyveno atskirai kartu su savo pasiuntiniu. Šis savo komandirui nušveisdavo rytais batus, atnešdavo vandens praustis, drabužius išdulkindavo ir siunčiamas nuedavo ten, kur buvo įsakyta. Pasiuntinys iš visų tų raudonųjų buvo keisčiausia būtybė. Jis nesugebėjo suregšti sakinio iš kelių žodžių. Iš jo burnos žodžiai sprukte sprukdavo visi iš karto arba jie įstrigdavo gerklėje ir reikėjo luktelti, iki vienas po kitam jie atsirasdavo. Rusų kalba jam buvo svetima. Svetimų žmonių jis baimingai šalinosi.

Visi tie komandirai vengė bet su kuo ilgiau šnektelti. Jie net tarp savęs retai kalbėjosi. Visi gyveno savotiškai uždaru gyvenimu. Iš jų visų labiausiai išsiskyrė du skirtingos spalvos kepurės nešiojantieji. Jiedu gyveno kartu atkambiai vieno daržininko name. Per kiauras dienas jiedu vartydavos lovoje, o nakties metu atkusdavo. Tada per kiaurą naktį judviejų kambary blankiai žibėjo žibalinė lempa. Ką jiedu per tas naktis veikė — visi spėliojo.

Bendrai visų tų kaime atsiradusių raudonųjų komandirų paskirtis buvo visiems sukelianti įvairias abejones. Jie žmonėms pasisakė čia atvykę suplanuoti platųjį geležinkelį. Jis turėjo eiti skersai visą apskritį ir sujungti esamą geležinkelio šaką su Nemunu ties Vokietijos siena. Iš tų komandirų penki kartais matuodavo laukus, kai kur pavarydavo gyventojus kasti žemę, daryti griovius. Kai iškasta žemė vėl susmukdavo, tai darbas ėjo iš naujo.

Labiausiai ūkininkai buvo varginami pastotėmis. Kasdien vienas ar du poriniai vežimai turėjo ištisą dieną stovėti ties gyvenama vieta to komandiro, kuris turėjo pasiuntinį. Ūkininkai piktinos, kad žmonės ir arkliai varginami be jokio reikalo. Už sugaištą dienos laiką mokėdavo mažiau nei vieno kiaušinio vertę. Retai kas eidavo tuos pinigus pasiimti, nes juos gauti reikėjo dar beveik vieną dieną sugaišti.

* * *

Mūsų valsčiaus gyventojai buvo ne kokie užaušėliai. Jie buvo galvoją, spaudą skaitą. Nebuvo tokios sodybos, kurion per savaitę neateitų du savaitraščiai. Kai kas net dienraščius skaitė. Žmonės susivaikė, kas sudaro pinigų vertę. Žinojo, kad valstybės išdas nėra tas neišsemiamas aruodas. Aruodas tik darbo vaisiais pripildomas. Į tų raudonųjų komandirų ketinimus, jų darbus žmonės žiūrėjo abejingai:

— Iš tų šiaudų nebus grūdų,

— tylomis tardavo ūkininkai.

— Kas negerbia ir nevertina kito darbo, tokio darbas šuns šėkui eina, — karčiai kitas nušišypsodavo.

— Juk ana, jau daug metų kaip mūsų vyriausybės buvo planuojamas tas geležinkelis...

Tai nebuvo piemenų pažadai, o vienok teko ilgesniam atidėti — nesurasta lėšų. O šie, čia atsiradę, ne kokie stebukladariai. Juoba, kad jie dirba atžagariomis, — kai kas įsi

protavo.

O kai išaiškėjo, kad norima tik visai siaurintis geležinkelukas iki apskrities miesto praveisti, tai jau nereikėjo aiškintis koks reikalas. Juo labiau, kad geležinkelio stoties kieme buvo statomi didžiuliai mediniai sandėliai:

— Va kam reikalinga ta birbynė! Tai mūsų gėrybėms, dar nuo laukų jas nespėjus suimti, išvežti... — sakė, kas išmanė.

Mūsų valsčiaus žemė buvo prie molio. Rudeniop, kai lietaus gausu, keliai neišbrendama klampynė.

— Iš to didelio užsimojimo, lyg iš anos pasakos statomo Si-

mo laivo išėjo tik pišš... — piktai kai kas burnojo.

— Bereikalingai burnos neaušink! Pačėdyk ją barščiams, — nedviprasmiai vienas kitą įspėdavo.

Žmonės liovėsi raudonųjų komandirų darbais ir jais pačiais įdomautis. Jie sau, o žmonės gyveno savais rūpesčiais ir abejonėmis. O vieny ir kitų būta tiek, nors rieškutėmis semk. Raudonųjų įsibrovimas į darbštąus ir ramaus kaimo gyvenimą nevienam jo gyventojui kaktoje išvarė naujas vėgas. Žmonės pradėjo vengti susieiti, šnekučiuoti.

(Tęsinys 5-11-o pusl.)

NEW G-E REFRIGERATOR WITH REVOLVING SHELVES

PUTS ALL
FOOD
AT YOUR
FINGERTIPS!

ONLY G-E
GIVES YOU
REVOLVING
SHELVES...

PLUS

ALL THESE NEW FEATURES!

- ★ fold away bottle racks
- ★ ice cream rack—juice can dispenser
- ★ adjustable door shelves
- ★ mini-sube ice trays

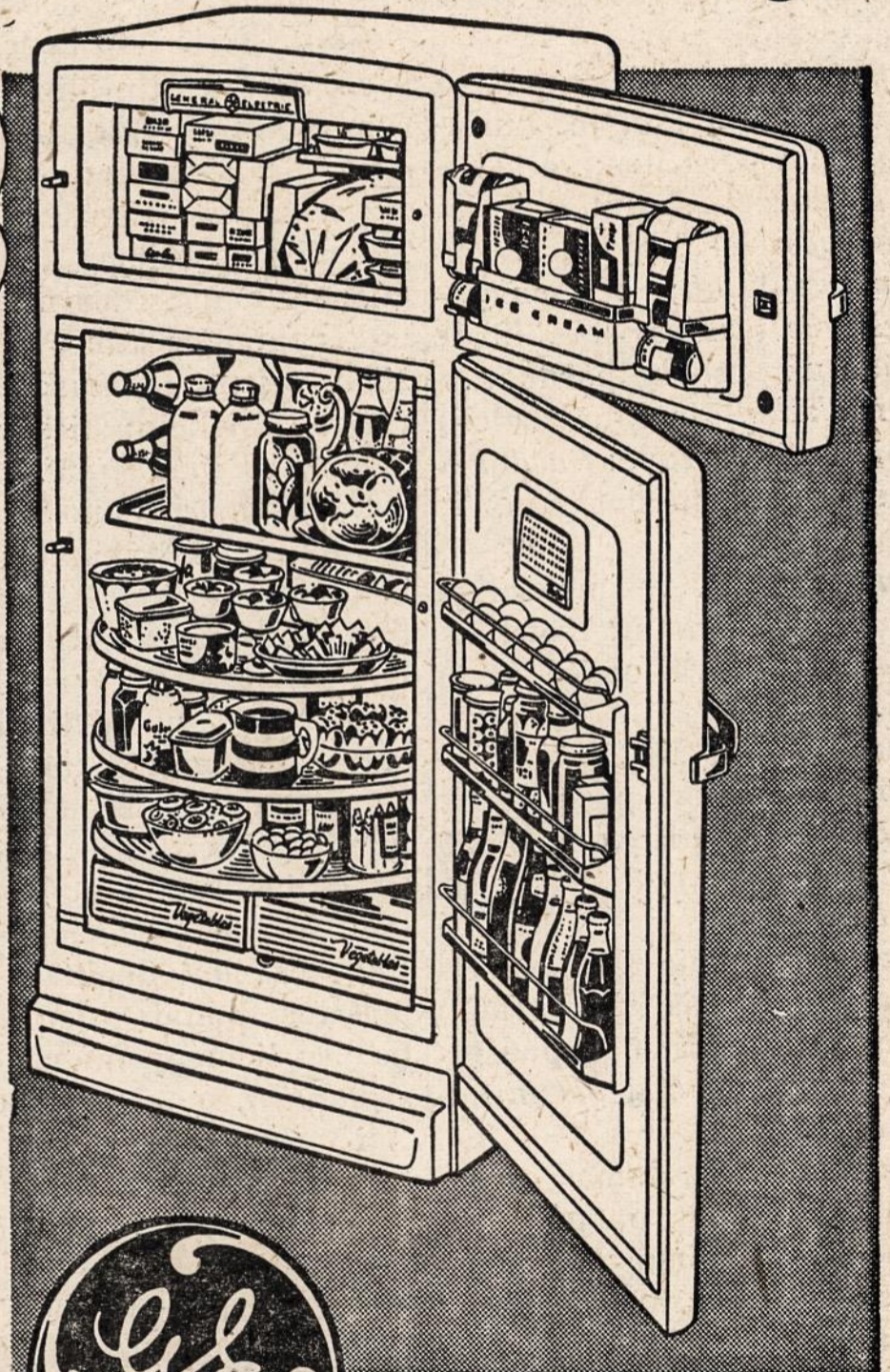
EASY
TERMS

After Small Down Payment

Two separate appliances
in One cabinet!

A big automatic defrosting refrigerator... and a true zero-degree freezer that holds up to 89 packages of frozen foods!

MODEL LH-121L 12.1 CUBIC FEET

REFRIGERATOR-FREEZER
COMBINATION

Guaranteed Electric Appliance and Furniture Co.
2876 WEST CERMAK ROAD BISHOP 7-3333

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

KALBOS DALYKAI

REDAGUOJA
DR. P. JONIKAS

Žemaitijos kaimiečių žodžiai

(Tešynys iš 1954. V. 29 "Literatūros" Nr. 240)

gaidėliai, tam tikras svaitejimas, protinis neblaivumas: Jo galvoje *gaidėliai* gieda, jis svaity.

gaidėlis, šautuvo sprigtukas, padegėjas: Atsargiai su *gaidėliu*, kad šautuvas neiššautų.

gaidūkai, grybai skiauterės pavidalo, kitaip lapėlaižiai: *Gaidūkai* labai sveiki ir skanūs grybai.

galai, trumpos liekanos; toliausioji nuo sodybos ūkininko žemės dalis: Siūlų *galai*; varyk bandą į *galus*.

galavimos, grumtynės, imtynės: Jauniems tik pavalgymas ir *galavimos* terūpi.

galuotis (*galuojas, galavosi*), grumtis, imtis juokais: Kad jums ir nenusibosta *galuotis*; *galuojas*, kaip maži vaikai; jau pusdienį *galavosi*, ir dar nepavargu.

galvinis, kozyrų pana, karalienė: Čirvių *galvinis*.

galvinis, galvinė, kas turi ryšį su galva: Lovos *galvinis* galas; staktų *galvinis*. durų *galvinė* lenta.

gandrinė, gandrų lizdas: Taisykim *gandrinę*, gandrai greit parlėks.

garankštis, ankštis pavidalo guzelis galvijų kailyje, kuriame gyvena parazitas; garankštis padaryta skylutė odoje: Žalmargės nugaroje tris *garankštis* aptikau; odą su *garankštėmis* pirklys išbrokijo, ir turėjau už pusdykę parduoti.

gardakūlis, laukinė salerų skonio žolė, daržovė: *Gardakūlių* su duona prisivalgiau, ir sotus.

gardys (dg.), vežimo šalinė iš drangų ir virbalų: Uždek ilgąsias *gardis*, važiuosim šieno vežti.

gaudagrašys, šykštuolis, kuris iš visko nori pasipelnyti: Pabandyk donę iš *gaudagrašio* gauti.

gelžinsnāpiai, pasakiški paukščiai, lakioją žvangėdami būriais naktimis, kad į vaikų sąmonę atminimą įspautų: Tas buvo tada, kai *gelžinsnāpiai* lėkė.

giežlumas, zurzlumas, nepasitenkinimas savo padėtim; dažnas verkšlenimas: Jis ir pasenęs nesuvaldo savo *giežlumo*; manau, kad jo *giežlumas* reiskia ligą.

giežtis, zurzėti, dažnai verkšlenti: Rodosi, nėra ko *giežtis*, bet *giežiasi*.

gylā, aštrus skausmas: Baisi dantų *gyla* užėjo.

gyniojimas, draudimas, atkalbinėjimas, neleidimas: Meilės *gyniojimu* neįveiksi.

gynioti, drausti, atkalbinėti, neleisti: *Gynioti gyniojau*, bet vis tiek įsimylėjo.

gyniotis, neprisiimti, neprisiesti, atsisakinėti, užginčyti: Kam *gyniotis*, juk žinau, kad nori; tol *gyniojasi*, kol čerkutę pamato; *gyniojasi* būk nežinąs.

gyniotojas, kas gynioja,

draudžia, atkalbinėja: Man *gyniotojas* nereikia, pats savo protu gyvenu.

gynnagis, gyvoji nago dalis: Nagus karkyk, tik į *gynnagi* neįkirpk.

glamžymas, raukšlėjimas, spaudymas, kad padarytų raukšlėtą: *Glamžymas* rankas mankština; toks betikslis popieriaus *glamžymas* tik nuostolį daro.

glamžyti, raukšlėti, spaudyti, kad susiraukšlėtų: Neleisk vaikams tų popierių *glamžyti*.

glušas, silpnavalis, protiškai nepajėgus: atsispirti glušiniui: Žinau, kad vadins mane *glušu*, bet pasipriešinti nemoku.

glušimas, netekimas valios ir protinės jėgos: Jaučiu savo *glušimą*, bet susistiprinti nepajėgiu.

glušinimas, stūmis į apglušimą; pajuokias užgauliojimas: Suprantu, kad man tasai *glušinimas* taikomas.

glušinti, naikinti protinį atsparumą; pravardžiuoti glušu, pašiepti: Po pamokslu visi išėjome *priglušinti*; nereikia jo *glušinti*, jis ir taip kenčia.

glušti, netekti protinio atsparumo: Nesidivykit, kad aš jau *glušti* pradėdu.

gniauzimas, kumščio miklinimas; spaudimas ko rankomis; sąsmaugos darymas: Pratininkis miklaus kumščio *gniauzimo*; vienas *gniauzimas*, ir vanduo ištekėjo; ties viduriu padarysiu *igniauzimą*.

gniauzymas, spaudymas pirštais; pirštų miklinimas: Vaikai, *negniauzykite* kačiuko; dažnas rankų *gniauzymas* miklina pirštus.

gniauzyti, spaudyti pirštais; daryti gniūžties didumo gabalus: Plaudama kojines netrink, tik *gniauzyk*; tešlą *sugniauzyk* į kukulius.

gniauztas, gniauztā, įsmaugtas, apskritai įlenktas: Tavo plaščius dailiai *gniauztas*; bitis per liemenį *gniauzta*.

gniauzti, spausti pirštais; daryti sąsmaugą: Pykdamas kumštį ėmė *gniauzti*; nuo čia pradėk staigiai *gniauzti*.

gniūtulas, dviejų saujų apimties gabalas: Iš vieno molio *gniūtulo* puodžius dubenį padaro.

gniūtuluoti, daryti gniūtulus, dviejų saujų apimties gabalus: *Gniūtuluok* nebijodamas, molis nekanda.

gniūžimas, staigus lūžis; atsparos netekimas; spaudimo, audros neatlaikymas: Kur nėra žemėje kalkių, ten šiaudo *gniūžimas* dažnas; kai atspara silpna, *gniūžimas* neišvengiamas; po smūgio prasidėjo *gniūžimas*.

gniūžinti, lankstyti, spaudyti iki sugniūžimo: Nelankstyk, gali *sugniūžinti*.

gniūžti, gniūžta, neatlaikyti spaudimo, audros ar gyvenimo sunkumų: Rugiai po audros pradėjo *gniūžti*; *gniūžta* gyvenimo sunkumų nepakeldamas.

gniūžis, maža gniūžtis; kiau-ro daikto (vamzdžio) įgniūžimas: Še tau sviesto *gniūžis*; vamzdį belenkiant *gniūžis* pasidareš.

gniūžtis, ko minkšto gabalas, kurį galima apgniauzti: Vaikai sniego *gniūžtimis* mėtosi.

gniūžus, gniūži, netvirtas, nelankstus: *Gniūžus*, kaip šiaudas; tu, mergele, dar *gniūži*, naščių nepaneši.

goglinėti, vaikštinėti nesaugojant žingsnių: Čia *negoglinėk*, į košę įminsi.

goglinti, eiti dažnai žvalgant: Išėjo *goglinti*, bene pamatys varną.

goglys, kas dažnai goglina: Kur tasai *goglys* dabar goglina?

graižtos, piūvis medinio indo šluose dugnui įleisti; apatiniai šulų galai tarp dugno ir briaunos: Kubilo *graižtos* turi būt stipresnės už kibiro; nemėtyk melžtūvių, *graižtas* nudaužysi.

graižtuoti, įpiauti graižtas į šulus: Nepradėk *graižtuoti* nesuveržęs šulų.

graižtuvas, įrankis graižtoms įpiauti: Sugalask *graižtuvą*.

gramantas, nedailus, kantutas akmens ar sudžiūvusio molio gabalas: Akmens *gramantas* po kojų pasipainiojo.

grįžtis, ilgininė (ilginių šiaudų) susukta virvė, raištis: Sukime *grįžtis*, eisime linų rišti.

grįžtė, toksai pasaitas, kuris gali sukūti aplink savo kerą: Spragilo *grįžtė*.

griežė, skersinė skiltis: Še tau sėtinio *griežė*; supiaustyk bulves plonomis *griežėmis*.

griežinys, griežinėlis, plonas apskrito medžio klucis; bet ko skersinė skiltis: Te tau *grieži-*

niai, gali vežimėliui tekinukus pasidaryti; supiaustyk morkas *griežinėliais*.

grumėjimas, pasikartojęs griausmas: Užėjo baisus perkūno *grumėjimas*.

grumėti, griausti trenksėti: Perkūnas pradėjo *grumėti*, ir lietus kaip iš kubo pasipylė.

gruūntas, kietoji žemė; pagrindinė daikto spalva: Iškasim iki *gruūnto* ir tada pradėsime akmenis mūryti; žalsvame *gruūnte* raudonos gėlės.

gruūdas, kietai sušalusi šlapia, išmindyta, išvažinėta žemė; sušalęs žemės gabalas: Važiudamas *gruūdu*, laikyk dantis sukandęs; su tokiu *gruūdu* šunį užmuštum.

gruūduotas, nelygus, gruodais aptekęs: Pirma buvo purvinas, o kai sušalo, pasidarė *gruūduotas*, vos paeiti galima.

grūzdas, riebaluose gruzdintas tam tikras pyragaitis: Tamstos *grūzdai* tokie skanūs, kad burnoje tirpsta.

gruzdūmas, trupumas, lengvai sutrinamas: Laikyk sausai, kad *gruzdūmas* neatsileistų.

gruzdūs, gruzdi, trupus: *Gruzdūs* kaip grūzdas; kresnelės labai *gruzdžios*.

gubė, kupelė, nupiautų javų kupeta: Sustatykim avižas į *gubes*, tedžiūsta.

guirė, mažytė žuvis: Tinklu *guirės* nepagausi, išbėgs kai vanduo per rėtį.

gūnkla, dūmšla, nelygi vieta: Tavo švarko nugaroje nemaža *gūnkla* gūnkso.

gūnklotas gūnklotas, dumšlotas, nelygus: Šis milas po suvėlimo *gūnklotas* pasidarė; kodėl ta staltiesė tokia *gūnklotas*?

gūnkso, *gūnksojo*, *gūnksojoti* kur prisimetus: Užsigeidė pelė po šluota *gūnksojoti*; kas ten *gūnkso* ant tavo peties? per visą naktį ant akmens *gūnksojo*.

(B. d.)

J. Smotelis

Vestuvėse, krikštynose, pobūviuose ir namuose tinkamiausia vartoti yra
LIETUVIŠKI SALDAINIAI
KAUNAS, VILNIUS, PALANGA VARDAIS ŠOKOLADINIAI, VAISINIAI, ŠALTMETINIAI, KARVUTĖ IR KITOKIOS RŪŠYS.
Reikalaukite visose lietuviškose maisto krautuvėse ar tiesiai iš gamyklos.
Rašykite:
MR. STASYS PETRAUSKAS, 836 W. 33rd Place, Chicago 8, Illinois.

They will thank Us... You will thank us
for inviting them to
"BEAUTIFUL COLORADO"

HYUP RANCH

Wood and Park, Colorado

ACCOMMODATIONS: Boys and Girls are placed in groups of four in clean, well-kept rooms having comfortable bunk beds, with toilet facilities and shower. All the rooms are located in one new lodge, located in a group of aspens and pines, with a splendid view of Pike's Peak. Delicious home-cooked meals, prepared in a modern kitchen, are served "Family Style"... just the way the young "Cowhands" like it.

LOTS OF FUN FOR EVERYONE

Horse Back Riding—Sightseeing Trips—Tours Around The Mountains.
ALSO FAMILY ACCOMMODATIONS
And Such Reasonable Rates: 4 WEEKS only \$250—8 WEEKS only \$450

(Which includes transportation to Hyup Ranch)
For Further Information — Wire, Write or Phone

JOHN KONTNY Jr. Director

Hyup Ranch, P. O. Box 104, Woodland Park, Colorado
or phone MU 7-9060

(Atkelta iš 3 psl.)

Jei penkių komandirų gyvenimas visiems pasidarė neįdomus, tai kiti jų du raudonieji arėlynkepuriai visiems krito šakin. O kaimo jaunimas tuodu nesiliovė stebėjęs. Sekė kas sau, bendrai nesušitarus, sekė kiekvienas savo atsakomybę. Jei tuodu raudonieji dienos metu vengia žmonių, jei jie gyvena užsidarę, tai kas nors čia pikto gimsta. Panašiai daug kas galvojo.

Akylesni jaunųjų pastebėjo, kad tuodu raudonieji komandirai turi ryšius su valsčiaus komunistų sekretorka. Valsčiaus komunistų sekretorka buvo vietos savotiška keistenybė. Ji čia atsirado nepastebimai ir jau senokai. Gyveno valsčiuje grytelinke. Vasarą kviečiama eidavo pas ūkininkus padirbėti. Žiama dirbdavo miestely. Jos gyvenimas niekam nebuvo įdomus. Tiek tebuvo žinoma, kad ji netekėjusi susilaukė dukrelės. Ją ji mylėjo ir gražiai augino. Geri vietos ūkininkai dukrelės nepamiršdavo. Jai dovanomis atveždavo pieno, sūrių, kiaušinių ir kitokių kaimo gėrybių. Jos motinos visi privengdavo: — Nerušio, kai ta merga pradeda keikti, tai oras ilgam pasmiršta, — įspėjimai ir pasiepiamai patardavo.

Taip, jai Agotos vardas kažkodėl žmonių tarpe nepriėmė. Ją visi vadino merga. Ir ta merga taip mokėjo neprastaburnauti, kaip nė vienas kaimo bernų. Niekas nenorėjo patekti ant jos pikto danties. Tada Agota gyveno vieniša. Dabar toji merga buvo valsčiuje visagalinti. Iš pradžių pasipūtė, paskui nusileido:

— Laikykimės, tie maskoliai kai tas brudas amaras, — kartais nejučiomis kam nors Agota lepdavo.

Kai tarp Agotos ir vietos milicininko kilo nesuipratimas, tai Agota pas kai ką net pagarbos įgijo:

— Tai kas, kad ji piktaburnė, bšlyksčiai koliojasi, bet savo garbę vyriškai apgynė, — kai kas sakė po to atsitikimo.

Čia buvo atkeltas milicininku maskolius, lietuvių kalbos nemokąs. Visų žmonių buvo nekenčiamas. Jis ir priekabingas, jis ir kyšininkas. Vieną kartą degtinės gerokai prisisiurbęs, jis puolė Agotą. Ta jo paties ginklu jį sukruvintą išmetė iš valsčiaus raštinės. Kuo būtų pasibaigę tos peštinės — nežinia, bet tuoj subėgo žmonių ir maskolius aprimo. Jis po tos dienos dingo. Žmonės tuomet lyg lengviau atsikvėpė. Tada Agotos vardas būtų visų akyse pakilęs, bet žmonės haugino jos ryšiai su tais dviem raudonaisiais.

Žiemės metu mūsų valsčiuje atsirasdavo siuvėjukas, žmonių Lopšneidariu vadinamas. Jis turėjo rankinę siuvamą mašiną. Iš jo ir iš jo mašinos tiek naudos buvo, kad galėjo žmones aplopyti, maišus susiūti. Buvo tylus, pamaldus, savy už-

sidaręs. Gal tokiu būtu ir pasilikęs, jei ne tas nelemtas atsitikimas. Nugi tas jau nebejau nas bernas prikibo prie jaunutės ūkininkaitės. Gerai, kad laikui buvo užkluptas. Sekmadienį per pamokslą kunigas prisiminė tą atsitikimą. Tada Lopšneidaris padūko, anot žmonių. Ir kaip tik tuo metu, kada raudonieji jau įsibrovė į Lietuvą. Lopšneidaris dabar pasidarė dideliu ne tik klebono, bet ir bažnyčios priešu. Jis išdrįso net vieną bažnyčios kryžių nugabenti į klebonijos karvių tvartą. Ar jis tai padarė? Kas len žino, bet visi suvertė kalte tam siuvėjukui. Kaimo jaunimas tuoj pastebėjo, kad tas Lopšneidaris susiuostė su tais dviem raudonais komandirais.

— Tai tikrai jau ne prieš gerą, — baimingai kalbėjo.

Klebonas buvo įspėtas ir jis pasirodydavo dabar klebonijoje tik sekmadieniais.

Kaimo jaunimas taip pat jau žinojo, kad tas gudas yra nuolatinis svečias pas tuodu raudonuosius. Tas gudas buvo lyg ryšininkas tarp komandirų ir visų kitų.

Gudas viename kaime atsirado pirmojo pasaulinio karo metu, kai Gudijoje buvo badas. Vaikiūksčiui jis užėjo elgetaudamas. Vienas ūkininkų visam jį pas save priglaudė. Žinai, darbininkas. Kai vaikas suaugo į vyrus, tai tas pats ūkininkas davė jam žemės sklypelį trobelkai pastatyti. Statybos medžiagą padėjo visas kaimas suvežti. Statybai daug kas talkininkavo. Stogui uždėti kiti šiaudų atvežė. Atsirado kas tam gudui papiršo šlubą amžiną piemenę. Tas gudas žmonių buvo vadinamas Fedia. Jo tikras vardas buvo Feodoras. Fedia buvo geras darbininkas. Žmonėms jis tiko. Sakėsi esąs pravoslavas, bet lankė katalikų bažnyčią, žegnojos pravoslaviškai, o ką jis poteriavo, tai jau jam vienam buvo žinoma. Kai kas kalbino jį tapti kataliku. Jis atsikirto, kad nenorįs savo tėvų tikybės iškeisti. Kai atsirado tie raudonieji,

ti Fedia tuoj su jais susipažino. Mat, jis šiek tiek su jais galėjo susikalbėti. Bet kai tik su jais susipažino, tai Fedia žmiai pasikeitė. Jis dabar priėmė su žmonėmis susieiti. Jartais gerokai išsigerdavo ir žmona savo apvanodavo. Seniau to nebuvo. Niekam nesi-pasakojo, ka jis veikia pas tuos du raudonuosius. Kai jo paties žmona vieną kartą pasiteiravo, tiek ji gavo pylos, kad net neatlaikė ir šaukės pagalbos.

Gale mūsų kaimo gyveno viengungis, atsiskyrėlis ūkininkas. Jo dirbama žemė buvo naši, jis pats be darbo nenusygo, bet jo trobesių stogai bu-

vo kiauri, kieme tvarkos nebuvo. Tai nebuvo jo apsileidimas, o tik pernelyg didelis šykštumas. Jis ir pas kitus nesisvečiavo, kad netektų pas save svečius priimti. Neapsivedė ne todėl, kad pačios negalėjo pasiti, bet kad laiko neturėjo ir bijojo galimų bereikalingų įslaidų. Dabar, kai valsčiuje atsirado tie nelemtieji raudonieji, tai šis viengungis labai susibrodliavo su tuo Lopšneidariu. Ir vėl žmonės abejingai pašnabdomis šnekėjo:

— Tai ne prieš gerą... Pina-mos ragam pinklės.

Bet kokios tos pinklės? Nie-(Tiesins 6-me pusl.)

SV. PEREGRINO KOPLYČIA

SERGANČIŲ VĖŽIO LIGA GLOBĖLAS
TĖVAI SERVITAL, SV. DOMINKONO BAZNYČIA

Sedgwick ir Locust gatvės

AMZINA NOVENA KIEKVIENA ANTRADIENI

nuo 5:20 popiet. Kiekvieną sekmadienį nuo 3:30 popiet.

Mišios kiekvieną antradienį, 8 val. ryto sergantiems vėžio liga. Specialūs asmeniškai palaiminimai su šv. relikvija tiems, kurie yra paliesti vėžio ligos. Prašymai priimami kiekvienu laiku. Tel.: WH 4-6797.

Rev. John G. Bosco, O. S. M. Pastor and Director.

LIETUVIŠKA GĖLIŲ PREKYBA

"PEOPLES FLORIST"

Meniskai atliekame visokius gėlių užsakymus:

- ★ VESTUVĖMS
- ★ VARDINĖMS
- ★ KRIKŠTYNOMS
- ★ LAIDOTUVĖMS

Savininkas R. ir O. HOMKO

1850 West 47th St.

Lafayette 3-1786

NELAUKITE—

RYTOJ GALI BUTI PERVELU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar siąp ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimėi ištikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc

222 WEST ADAMS STREET

Telefonas Central 6-5208

KAMBARYS 1043

Generaliai Agentai šių Kompanijų:
COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

MUTUAL FEDERAL SAVINGS

Rekordas...

- ★ Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- ★ Nuo 1905 metų ši bendrovė pergyveno karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes ir savo taupytojams išmokėjo kiekvieta sutauptą dolerį
- ★ Aukštus dividendus išmokėjo visada be perstojimo
- ★ Partrauksim jūsų pinigus iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.

Nelaukit—Pradėkit Taupyti Šiandien!

Istaigos valandos: Kasdien nuo 9-tos ryto iki 5 val. po pietų, Ketvirtadieniais nuo 9-tos valandos ryto iki 8 val. vakaro, Trečiadieniais visai neatidaroma.

AND LOAN ASSOCIATION

2202 W. Cermak Rd. • Chicago 8, Ill.

JOHN J. KAZANAUSKAS, Pres. • Tel. Vt. regiono 7-7747

(Atkelta iš 5-to psl.)

kas negalėjo suprasti.

Laikas bėgo. Laikas pašėlusiai greitai bėgo, vis naujus rūpesčius, nejuokius nujautimus sukeldamas. Tai vienur, tai kitur žmonės iš nakties dingdavo. Dingdavo, ir daugiau jų niekas nematydavo. Kalėjimai, suėmimo namai buvo pilni žmonių. Jie buvo budriai saugojami. Su suimtais niekas negalėjo pasimatyti. Bet tai tik būta pradžios.

Vieną birželio mėnesio vidurio pavakarę, kai saulutė jau kybojo medžiuose ir visas oras sunkte buvo persisunkęs pievų, medžių žiedų kvapu, plačiuoju vieškeliu nudardėjo sunkvežimis su trimis uniformuotais, gerai ginkluotais raudonaisiais ir vienu neuniformuotu žmogumi. Nudardėjo, nudardėjo sau ne pirmą kartą, bet šiuokart visus, kas jį matė, šurpu nukrėtė:

— Blogi, įtartini ženklai, — daug kas dėjo širdin.

O kai temti pradėjo, dar daugiau įvairiais keliais panašių sunkvežimių pasirodė. Naktis buvo nerami. Naktis buvo be miego. Vaikai, ir tie nemiegojo. Jie prašėsi motinų jų neapleisti...

Kai valsčiaus bažnytėlės bokšte atsirėmė pirmas ryto spindulys, tuo plačiu vieškeliu pasigirdo sunkvežimių tarškėjimai, pasirodė dulkių stulpai ir žmonių aimanos, giesmės, liūdnos dainos ir pagalbos šauksmas... Visi sužiūro. Buvo vežami žmonės: suaugę, jauni, maži, vaikai ir moters... Jų tarpe stovėjo ginkluoti mėlynkepuriai, kyšojo kulkosvaidžio vamzdis...

Iš pradžių skaitėm sunkvežimiuose esamus žmones, skaitėm sunkvežimius, žiūrėjom veidus... paskui liovėmės. Lyg apstulpom, lyg suakmenėjom. Tokiais bejėgiais pasijutom ir kažkas spaudė, spaudė, slėgė, kad toje baisioje nelaimėje negalėjom mes, mes tos nelaimės dar nepaliesieji, padėti savo artimiems... — Lengva pasakyti apginti, atimti... Be ginklo neįmanoma, o kaip šausi, jei tarp vežamų jie stovinėjo... Žiūrėjom, pirštus krintom... Viso ko laukėm, bet tokios nelaimės nenujautėm. Nujautėm, bet tikėte netikėjom... Kas gali patikėti žmonių galimai medžioklei, — kai kas lyg ir teišinos.

Ištisos sodybos liko be žmonių. Staugė šunys, baubė gyvuliai be žmonių priežiūros likę. Niūru ir nyku, nyku iki begalybių...

Stotyse susigrūdo žmonių maisto nešinių. Deja, galėjo savus pažįstamus pamatyti tik iš tolo, kai tie dairės pro plyšius iš gyvulių vagonų. Išvargę veidai, ašaroti veidai ir liūdnų dainų garsai ar giesmės aidėjo. Jau auka... Geležinkelio griovy kūdikio lavonėlis... Užtroško... Atėmė, atėmė raudonieji ir tyčiomis visų akivaizdoje padėjo...

6 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, JUNE 12, 1954.

★
Apsisuko savaitė. To sekma-dienio rytas buvo toks pat saulėtas ir gražus kaip ir buvusio. Vakaruose jau gaudė armotos. Mūsų valsčiuje kas krūmas, kas įdubimas, visu plačiojo vieškelio ruožu cypė šautuvų kulkos, kulkosvaidžiams retkarčiais pritariant. Šaudė sukilėliai, lydėdami lauk iš Lietuvos raudonuosius:

— Še jums už žmogaus išniekinimą; še jums už išgabentus Sibiran, — čiauškėjo kulkos. Ir trims dienoms praslinkus, raudonųjų Lietuvoj kaip neliko...

★
Vakarop į valsčiaus suėmimo namus sukilusieji atvedė tą viengungį atsiskyrėlį ūkinin-

ką. Tuo jis pasiprašė kunigo. — Nesmi vertas. Mano kaltybės didelės, atleisk, gelbėk mane! — po išpažinties, kunigo kojas apkabinęs, kalbėjo suimtas.

— Ak, Viešpatie, kaip vėlai praregėjau... Gobšumas pradžudė, — skundė, aimanavo. Rytojaus dieną dar du kartu prašėsi kunigo, o paskui viešai šaukte šaukė prisipažindamas kaltu buvęs, žmones išdavinėjęs. Nemanė, kad taip piktai jie bus bausti. Prašėsi pasigailėjimo.

Atėjo moters pas sukilėlius. Jos prašė arba suimtąjį paleisti arba išgabenti. Vaikai jau ir taip įbauginti, naktimis nemiega, o dabar dar to suimtojo tos aimanos, skundos, visiems šir-

dį draskančios... Vakare suimtąjį išvežė.

Sako, Agota dingo dar dieną prieš žmonių išvežimą. Jos daugiau niekas nematė, bet kažkodėl žmonės kalbėjo, kad ji pasilikusi Lietuvoje. Kiti net darė prielaidas, kad ji dabar komunistams keršaujanti.

Lopšneidarai po žmonių medžioklės, lyg proto netekęs slypinėjo, su savim kalbėdamas. Paskui dingo. Jo lavonas buvo rastas pamiškėje. Niekas nesusidomėjo jo mirties priežastimi. Fedia dingo be žinios. Liko tik jo žmona. Kalbėjo, kad ji dėl savo vyro netekimo neraudojo.

Visi raudonieji komandirai iš valsčiaus pasišalino žmonių medžioklės išvakarėse.

we honestly
believe
these are today's
greatest TV buys!

CBS-Columbia
full fidelity
TV sets

There's a difference you can see and a difference you can hear between CBS-Columbia Full Fidelity Television Receivers and ordinary sets.

Full Fidelity Sight gives you a constantly sharp, deep, brilliant picture. And 360° Full Fidelity Sound gives you a richness of true sound such as you've never heard from a TV set. Two separate speakers face in opposite directions and radiate sound all around you. The whole room nlaaa!

Come in for a demonstration. Check the low price tags and you'll agree CBS-Columbia Full Fidelity TV Sets are

the biggest, brightest, most beautiful buys in TV history!

CBS-Columbia
a division of
the Columbia
Broadcasting System

GUARANTEED ELECTRIC APPLIANCE
AND FURNITURE COMPANY

2876 West Cermak Rd.

Blshop 7-3333

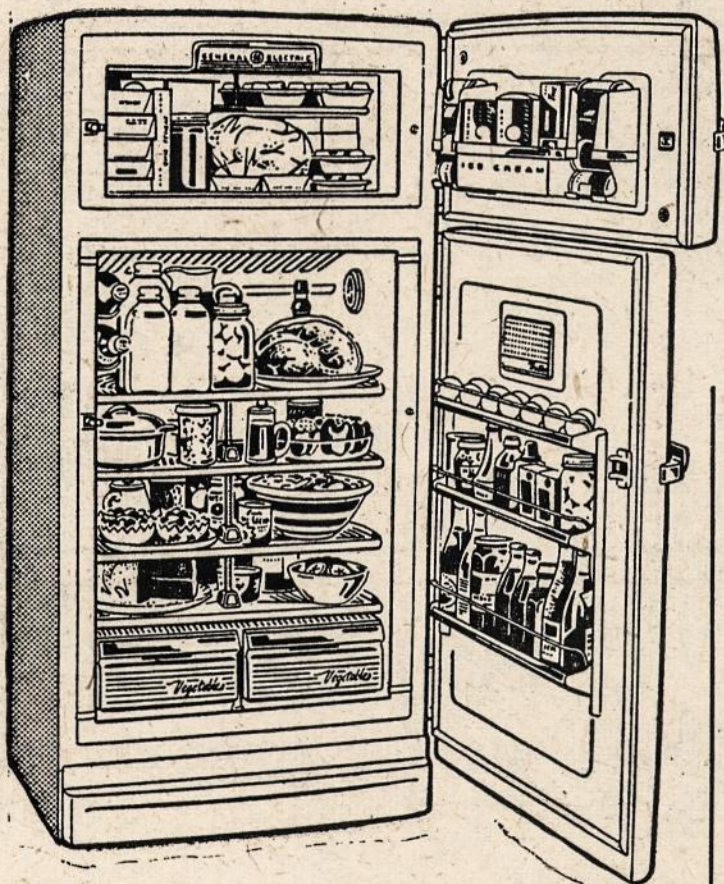
OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

BIRŽELIO MĒN. 20 D. BUS PAVASARINIS "NAUJIENŪ" PIKNIKAS-GEGUŽINĒ LIBERTY GROVE PARKE, WILLOW SPRINGS, ILLINOIS

NOW AT LEO BERMAN'S

NEW G-E REFRIGERATOR WITH
**REVOLVING
 SHELVES**
 PUTS ALL FOOD AT YOUR FINGERTIPS!

REFRIGERATOR - FREEZER
 COMBINATION

Model LH-121L 12.1 Cubic Feet

**EASY
 TERMS**

Authorized Dealer
**GENERAL ELECTRIC
 APPLIANCES**

- * Fold away bottle racks
- * Ice cream rack—juice can dispenser
- * Adjustable door shelves
- * Mini-Cube ice trays

2 separate appliances in 1 cabinet! A big automatic defrosting refrigerator—and a true zero-degree freezer that holds up to 89 packages of frozen foods!

SEE IT TODAY! LIBERAL TRADE-IN ALLOWANCE!

LEO BERMAN HARDWARE & APPLIANCES

1638 W. 63rd Street

(1 block West of Ashland on 63rd St.)

HEmlock 4-6800

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

7 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, JUNE 12, 1954

MŪSU MOKYKLA

ILLINOJAUS LIETUVIŲ MOKYTOJŲ SAJUNGOS PEDAGOGINIS SKYRIUS
Redaguoja Klevas Girvilas, 5208 So. Morgan St., tel. BUJevard 8-8611.
Nr. 47 CHICAGO, ILLINOIS 1954.6.12

MAMA, TĖTE, (Išleiskite vaikus į vasaros stovyklas!)

Rašau iš dėdės ūkio. Čia viskas puiku. Daug visokio darbo, ir mudu su švitriu sukavos, kaip tikri artojai. Jų vaikai taip pat puikūs, tik bent kiek tinginiuoti. Visi tiksliai pernai mokinių stovykloje buvo ikas kita: pritaikyta jaunimui ir gerai organizuota. Darant tą palyginimą, man ir atėjo galvon keletas minčių, kurias noriu čia išreikšti. Mat, šandie sekmadienis, tai yra laiko pasidėti, pamąstyti.

Čia ūkyje sėdint vis atėina galvon Čikagos gyvenimas. Namai savo keliu, mokykla savo, o ypač savo keliu eina miesto gatvių gyvenimas. Namie ir mokykloje visi jaunuoliai yra geri, bent patenkinamai geri, bet gatvėje atsiveria nedorumai ir nusikaltimai. "Vaikai, būkite atsargūs!", įspėjate Jūs, kaip ir daugumas tėvų, išleisdami vaikus į miestą. Mės, kas daugiau, kas mažiau, numanome tų žodžių prasmę; jie reiškia nesugadinti drabužių, nesusižeisti, nepatekti po automobiliumi; jie vargiai reiškia pareigą trauktis iš būrio, kuriame atsiranda iškrupimo veikėjų.

Aš jau suprantu, kaip mano amžiaus jaunuoliai įvykdo nusikaltimus. Esu ir pastebėjęs kaip tokie dalykai užsimezga. Man visa tai yra biuru. Aš geriau einu prie to, kas yra gražu ir kilnu. Brutalumas man grasu. Vykusiai organizuota realybė, panaikinant nuobodumą, įžiebiant sąmojų ir sukuriant iniciatyvą jau užtikrina normalią jėgų eigą. Aš manau, kad daug jaunuomenės suklydimų ir nusikaltimų atsiranda dėl to, kad tėvai ir visi suaugusieji asmenys ieško ramybės ir reikalauja, kad jaunieji jiems taikytųsi. Vidūniai imant, taip dažniausia ir yra, bet esti ir atvejų, jog smarkesnio būdo jaunuolis nenori ir negali savo iniciatyvos sutramdyti, o kai ta jo iniciatyva nuostoka į kraštutinumą, jau darosi pavojinga.

Taigi. Namie gerai, čia ūkyje gerai, bet tai nėra viskas, tai nėra tas gyvenimas, kurio reikia jaunam. Neįmanoma vien tik darbas dirbti, netinka, kai vaikas nesustinka su vaiku, ir netinka, kai jaunimas neturi galimumo susibūri. Ir čia aš noriu trumpai pažymėti: reikia vasaros stovyklų jaunimui. Pagalvojus, kiek Čikagoje yra šeimų, kurios turi jaunų vyrų ir mergaičių, ir visos tos šeimos rūpinasi, kad tas jaunimas išaugtų gražus ir garbingas — tai stambūs žodžiai — kodėl nederėtų toms šeimoms padaryti susirinkimą, apsvarstyti reikalą ir rasti būdą įsteigti stovyklą. Tam rei-

kės lėšų, bet jaunuoliu nusikaltimai daugiau nuostolių padaro, negu koks įnašas į stovyklos biudžetą. Nereikia ištaigų, bet svarbu gera organizacija, duodanti progos jaunimui laisvai, bet neiškrypstamai pasireikšti.

Beje. Kažkuriame lietuviškame laikraštyje skaičiau tokį posakį: "Kai ašmuo yra susipratęs lietūvis, jis yra apsaugotas nuo negarbingų veiksmų". Tai yra tiesa. Jaunuolių sueigos tą gerai parodo. O kas gali geriau palaikyti jaunimo tautinį susipratimą, kaip vykusiai organizuotas jų bendravimas?

Jonas ir Švitrys, Jūsų vaikai.

Apie tikrą mokytoją

(SARŽAS)

Pedagoginio Skyriaus redaktorius buvo labai malonus paprašyti mane parašyti keletą eilučių mokslo metų pabaigai. Aš nesu rašėjas. Tik pabaigoje gal gali ir nubaišes mokytojo karjerą, buves mokytojas, pasisakyti apie didelę paskirtį ir menką išmanymą.

Aš žinojau, kad Donas Kišotas buvo didelis mokytojas. Tokį užkietėjusį materialistą, savo ginklanę, jis atvertė; iš stuobrio padarė žmogų: Ak, juk visi mes esame stuobriai. Tik iš mokytojo reikalaujama, kad jis tuos stuobrius apipavidalintų. Aš žinojau, kad Donas Kišotas daug skaitė. Dienomis ir naktimis. Iš knygų jis gavo stiprybės ir išmanymo. Ruošdamasis mokytojo darbui, ir aš daug skaičiau. Skaičiau ir tikėjau.

Apsiputojęs, įkaitęs aš skelbiau savo mokslą pirmisiais metais. Blaškydamasis, griebdamas vieną literatūros pasą po kito ir čia pat versdamas iš svetimų kalbų, interpretuodamas ir improvizuodamas. Apie Marijas Stuaras, Marijas Antuanetas, Klarisas ir Pamela, apie visus ir visus, kurie lošė stambiais ir pralošė. Vaizdų, sentimentų ir mostagavimo jūroje mokiniai kartais nematydavo manęs, lyg būčiau į aukštesnę pakylą nuo katedros. Klasė būdavo įkaitus, bet tyli, kaip apmirus. Paskutinis asilas žiūrėjo išplėtes akis į vieną tašką nesuprasdamas, bet jušdamas. Jušdamas, kad reikia kažkam ryžtis, kažką daryti. Suskambinus pertraukai į egzaltuotą "Leiskite pabaigti", nebyli klasė staiga susypdavo: "Nenorime pertraukos!"

Aš žinojau, kad Donas Kišo-

8 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.

— SATURDAY, JUNE 12, 1954

tas savo sveikatos, savo poilsio visai nežiūrėjo. Mano klasė turėjo būti tokia pat. Mokiniai perskaitydavo daugybę knygų, dažnai naktimis nemiegodami.

Mano pamokas labai gerai mokytojas saskaiton kitų dėstomų dalykų. Kiti mano kolegos turėdavo palaukti, kol baigsis mano užstetos pamokos. "Kas čia per anarchija!", sakydavo senas direktorius, bet aš to nepaisiau.

Po dviejų metų mano darbo, tamė apskrities mieste įvyko sukilimas. Susidarė grupė žmonių, pagelbimų iš toliau, ir buvo kėsintasi ginklu nuverstį valdžią. Grupei vadovavo trys mano mokiniai. Vienam amputavo ranką, kitus nuteisė sušaudyti.

Aš negalėjau jų gelbėti. Paprašiau švietimo Ministrą perkelti mane į kitą mokyklą.

Vasaras aš skaičiau. Stojant į mokytojo karjerą jau man buvo patarta daug skaityti, aukštam tos profesijos lygiui palaikyti. Todėl dabar skaičiau geriausius rašytojus, ieškodamas atsakymo, koks turi būti mokytojas, išmokas mokinį mirti, o gyventi. Mokytojas turi būti estetas, džentelmenas. Pagoniškas Horacijus, angli Oskaras Uaidas ir Džionas Golsvortis man pasirodė dideli gyvenimo mokytojai. Angli mokykla auklėja džentelmenus, kurie ne mažiau pareigingi, kaip Donas Kišotas, tik šitie žino, kada ir dėl ko mirti. Harmonija, ne anarchija formuoja estetines vertybes. Aš pasiryžau būti mokytoju džentelmenu.

Įėjęs naujon klasėn santūriai linktelėjau. Kad nemostaguočiau, rankas prispaudžiau prie naujai dažytos katedros; ant piršto kukliai švitėjo auksan įmontuotas šviesiai žalias emeraldas. Paprašęs prisistatyti klasės seniūną, dėkodamas iš anksto, aš pareiškiau pageidavimą čia visados matyti džentelmenų klasę. "Aš jumis pasifikiu, ponai", — pasakiau. Daug

kalbėti aš vengiau. Nuobodumas ir kantrumas liudija tikrai išauklėto žmogaus, vyro, savybė. Kiekvienos darbo dienos planas mano būdavo paruoštas iš anksto. Niekados nieko pats nerašydavau klasės lentoje, kad neišsikreiduočiau puikiai sukirpto kostiumo arba neparodyčiau koki neatsargų judesį. Niekados neskaitydavau balsu klasėje tekstų, kad neišduočiau kokio susidariusio sentimentų. Tai atlikdavo patys mokiniai, tam turį gabumų. Stengiausi neparodyti mažiausio nekantrumo, o tai galėjo atsitikti, klausinėjant mokinį blogai išmoktą pamoką. Tokių visai neklausdavau. Arba dažniausiai tikrindavau mokėjimą raštu. Aš žinojau, kad kartais mokiniai priešdavo ką suole arba žiūrėdavo iš nuobodumo pro langą į gatvę einančius puošniai apsirengusius žmones. Buvau kantrus, dėdamasis to visai nežinas. O žinojau, kad rytojaus dieną tas ar anas iš klasės ateis užsilvilkęs brangesnius marškinius ar užsinėres puošnesni kaklaryšį. Arba tada staiga visai klasei duodavau klausimą: "Panelės ir ponai, pasišavinti suvenyrą tabokinę ir ją gražinti savininkui už dešimtį svarų yra Stainfordo pasitaravimas ar prasikaltimas?" Arba: "Mylėti GUNDE ir keliauti šventojon Žemėn melstis prie Kristaus Karsto yra dorybė ar nuodėmė?" Tai aš darydavau visai prieš skambinant pertraukai, kad negirdėčiau jų atsakymo. Ir klasės atsakymo aš laukdavau mėnesiais, metais. Mokytojas negali ignoruoti klasės tiesos, bet aš jos vis nesulaukiau. O vis tikėjau sulauksiąs tiesą ir išauklėsiją džentelmenus...

Viena vakarą į mano butą atėjo izraelitas, medžiagų krautuvės savininkas. Su dideliu nerimasčiu jis man parodė du vekselius, su kažkeno vykusiai padirbtu mano parašu. Juos

(Tasa 9-tam psl.)

Speciali Lotynų Kalbos Mokykla

Benet Lake, Wisconsin, 50 mylių į šiaurę nuo Chicago, yra Tėvų Benediktinų vadovaujama Benet Lotynų Kalbos Mokykla (Benet Latin School) jauniems vyrams, kurie baigė High School, dalį arba visą kolegijos mokslą ir nori tapti kunigais, bet nemoka pakankamai lotyniškai. Visas užlaikymas, kainos prieinamos. Pamokos mokslo metu arba tikiai vasaros laikotarpiu. Kreipkitės į:

REV. REGISTRAR, BENET LATIN SCHOOL,
BENET LAKE, WISCONSIN
Phone: North Antioch, Wis. 8411

VADOVAS Į SVEIKATĄ

Geresniam sveikatos išlaikymui nauja knyga
B U K I T E S V E I K I

kurią parašė ir išleido Dr. Steponas Biežis, SLA Daktaras Kvotėjas. Šioje knygoje aprašoma suprantama lietuvių kalba svarbieji sveikatos išlaikymo dėsni: KAIP BŪTI SVEIKU IR ILGAI GYVENTI.

Ši svarbi knyga privalo rasti kiekvienoje lietuvių šeimoje. Kaina tik 2 doleriai su prisijuntimu. Tuojau užsisakykite.

Užsakymus siųskite knygos autoriui:

DR. S. BIEŽIS

3241 West 66th Place Chicago 29, Ill.
Telefonas: REpublic 7-7868

(Tęsinys iš 8-to psl.)

gavęs jis iš mano mokinių už angliškas medžiagas kostiumams. Buvau gi kantrus. Vengdamas skandalo, išpirkau vekselius ir nutariau ignoruoti ne-lauktą tiesą. Priartėjus atostogoms, aš klasei pasakiau: "Panelės ir ponai, man buvo labai miela..." et cetera. Vienas iš mano klasės jaunuolių paskutinę dieną atėjo su lelijos žiedu brangaus kostiumo švarko atlape.

Mane perkėlė į klasinį mergaičių institutą lotynų kalbos dėstyti. Jau ir pavargęs buvau iš grubios vyriškos medžiagos formuoti žmones karams ir diplomatijai. Ėmiau suvokti, jog didžiausi mokytojai buvo ne Don Kišotas, ne karalių juokdariai, ne anglų džentelmenai, bet bažnyčios daktarai ir šventieji. Jų rankose turėjo būti geriausios mokyklos. Aš ieškojau dabar atsakymo, kaip tapti šventu. Be švento Augustino ir švento Jeronimo, aš įsigilinau į prancūzų šventųjų ir skolas-tikų raštus, mistiką šventą Bernardą ir bažnyčios serafiną daktarą šventą Bonaventūrą. Prancūzai vadovavo Europos civilizacijai tik dėl to, kad jie turėjo daugiausia šventųjų. O šventieji gavo galią būti dideliais mokytojais ne tiek iš knygų, kiek iš pačio šventumo.

Ėjau pirmą pamoką ir dvasininkas, nusiplovęs rankas ir kalbėdamas psalmę: "Lavabo inter innocentes manus meas". Kiekviena mano pamoka turėjo būti aukojimas, pradedamas ir baigiamas maldą. Nesimostogavau, nelaikiau rankų prie niekingų aplinkos daiktų, o visi mano judesiai visados buvo paruošti maldos pozicijai. Pagonių lotyniškiems tekstams atsverti visados turėjau parinktą frazių iš švento Augustino "Confessiones". Jas mokinės turėjo išmokyti atmintinai ir įrašyti į klasės sienose nupieštus baltųjų lelijų lapus. "Dukrelės, būkite skaisčios ir išmintingos, kaip tie kilnūs lozungai įmontuoti į gėlių žiedus!" — pasakydavau baigdamas pamoką. "Koks jis gražus!" išgirdavau eidamas po pamokos, vieną klasės mokinę sakant; tąją, kuri per pamokas sudėjusi rankes pamaldžiai laikydavos ir į mane žiūrėdavo. Ar lelijos žiedas?..

Buvau kantrus ir gailėstingas, kai klasė lotynų kalbos pamokų kartais nesimokydavo, kitų dėstomų dalykų sąskaiton. Aš žinojau, kad pats būvimas geroje aplinkumoje auklėja žmogų daugiau, negu mokslas. Mergaitės man pasirodė geresnės, nei berniukai. Intuicija ir tikėjimas gali daugiau, kaip protas. Iš savo knygų tarpo pašaliniau tąją, kur buvo parašyta, jog vyras yra dangus, o moteris žemė.

Vieną dieną aš pasakiau savo klasei: "Dukrelės, aš turiu jus palikti".

Buvo paprastas incidentas. Vakare grįžęs iš instituto, švarko kišenėje radau meilės laišką,

pasirašytą pačios žiopiiausios ir negražiausios mokinės iš visos klasės. Aš buvau kantrus ir gailėstingas. Norejau užsiklijuoti vašku ausis nuo pagundos žodžių, kaip tai darė vienas šventasis, ir toliau tęsti savo karjerą. (Aš du kartus jau buvau padaręs didelę klaidą, palikdamas visą klasę dėl vieno ar dviejų pamišėlių). Bet negražiosios mokinės motina man pranešė, jog aš privalau vesti jos dukterį, ir pagrasino teismu, nes mergina esanti jau pastojusi. O tai buvo klastinga

apgaulė, lemtai senmergei ištinkinti.

Aš buvau priverstas išvykti užsienin ir stoti su negrais priegatvių remonto darbų.

Mano brangus redaktorius, dabar jau patyriau, jog visai nemoku rašyti. Patikinu, kad skaitytojo nepasieks šie mano žodžiai. Aš noriu tik Tamstai draugiškai pasakyti, jog geras mokytojas gali būti tik Don Kišotas, tik karaliaus juokdarys, tik anglas džentelmenas, tik šventasis. Paprastas žmogus negali būti mokytojas. Mano

klaida buvo, kad aš norėjau pasidaryti toks. Pasidaryti negalima, reikia gimti. Pasidaryti gali tik apgaudinėti kitus kuri laiką. Šiandie aplinkybės įstatė mane darban, kuris skirtas paprastam žmogui, ne Don Kišotui, ne karaliaus juokdariumi, ne anglų džentelmeniui ir net ne šventajam. Man gaila jaunų žmonių, sušaudytų ir be-rankių; gaila sukčių ir prasi-radusių merginų dėl to, kad jų mokytojas buvo karikatūra. Šit laudanda voluntas!..

— Mokyt. Domas Smukutis

FAIRBANKS-MORSE

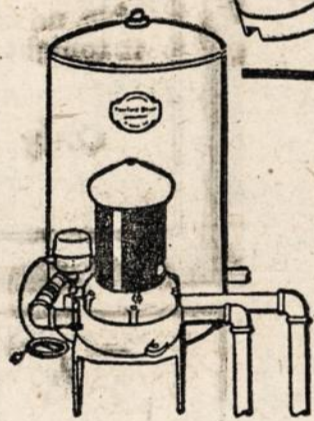
Deep Well Water Systems

There's a model to meet your needs!

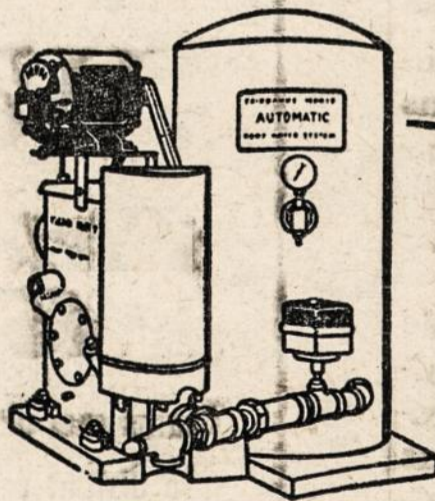
The NEW Submersible!

Only two years old, and a performance sensation already! Motor as well as pump operates under water. Pushes water up feed line. Uses only one length of pipe inside casing. Always primed. Water lubricated—water cooled. Absolutely no pump noises or vibration. Pressure tank can be put anywhere. If water recedes, just add another length of pipe. Uses no rods, shafts or jets. Delivers 420 g.p.h. at 60-foot depth; 720 g.p.h. at 300 ft.

Deep Well Ejectors!

Best two-pipe water system. For depths to 120 ft. Eighteen models in line cover volume needs at depths to 120 feet. Only ONE moving part—located above ground, Motor rated for continuous duty. Impeller of non-corroding bronze; impeller shaft of stainless steel. Bearings on motor have sealed-in lubrication. May be installed over or away from well. Packaged units in models up to 1/2 hp. come ready to plug in and use.

Deep Well Working Head!

Delivers up to 1600 g.p.h. Pumps efficiently at all depths to 600 ft. Steady flow of water assured. Costs less to operate. Has low maintenance cost. Available with windmill or engine hookups. Balances and divides work load for smoother, more economical performance. Pressure oil pump floods all working parts with oil. Uses smaller motor, less power.

TWO Pumps in ONE!

Double impeller and cut-off valves permit you to use this pump for home service or for irrigation. For depths to 180 ft. As shallow well pump will deliver as much as 8000 g.p.h.!

Let us help you choose the right pump!

Installing a pump which is too large is as inefficient and expensive as installing one that is too small. Let us estimate your needs. We'll gladly come to your home or ranch. Our estimating service is free! Time payments.

B&M PLUMBING & HEATING SUPPLIES

5856-58 So. Ashland Avenue

Grovehill 6-1204

Siaubingos 1941 m. birželio dienos

Artinosi birželio mėnesis. Gražios saulėtos vasaros dienos vienodai šildė visus, kaip lietuvius taip ir okupantus rusus. Saulės spinduliams šildant, ore buvo jaučiama daug elektro magnetinių jos spindulių, kurie erzino visų nervus neramumais. Ypatingai sulaukus vėsios birželio nakties, pilkoje jos tamsoje, kiekvienas doras lietuvis jautėsi neramiai. Visi bijojo pasilikti namie savo lovoje. Visi jautė, kad reikia ieškoti saugesnės vietos nakties prieglaudai. Vieni išeidavo pas savo pažįstamus nakvoti, kiti gi eidavo stačiai į miškus, į parkus.

Juo labiau, kad kaip mieste, taip ir provincijoje padidėjo naktimis NKVD vykdomi areštai. Kalėjimai buvo prigrūsti suimtųjų. Kalėjime vyko žiaurūs tardymai. Mieste pasklido gandai, kad viena iš žiauriausių NKVD tardytojų, tai Goldšteinų duktė, Golda, ištekėjusi už vieno komisaro.

Sklido kiti gandai, kad daug kas iš NKVD tardomųjų išvežami į Petrašiūnų kapines ir ten enkavedisto Vilimo žudomi užmušimais su d u o d a n t plaktuku per pakaušį. Apie šiuos žudymus žinojo ir pats Bielowaras. Jis džiaugėsi tokiais žudymais, sakydamas:

—Juo daugiau tarybinė valdžia išžudys fašistų, smetonininkų, juo ji bus ramesnė ir susilauks greičiau pergalės.

Bielozaro draugas, kapų sargas, pranešdavo jam apie tokias žudynes, ir kad kai kuriuos pusiau gyvus įversdavo į duobę, užversdami žemėmis.

Jau artinosi metinės, kaip raudonoji armija okupavo Lietuvą. Rusų-mongolų karo jėgos arti pusės milijono su šarvuočiais įžygiavo į Lietuvą be mažiausio pasipriešinimo.

Pagal Sierovo išdirbtą planą iš 13-tos į 14-tą birželio naktį turėjo įvykti Lietuvos Bartolomejaus naktis.

Jonas Bielowaras, Golda, Goldšteinų duktė, gavo iš kompartijos sekretoriaus pranešimą skubiai atvykti į labai svarbų posėdį. Kompartijos būstinė buvo buvusios Anglų ambasadose gražiose patalpose. Kompartijos sekretorius Paraščenko sukviėtė visus partiečius 8 val. vakaro. Kuomet visi susirinko, Paraščenko užrakino duris, kad niekas negalėtų išeiti be jo žinios.

—Dabar, draugai, — pasakė kompartijos sekretorius Paraščenko, — turime labai svarbų ir labai slaptą posėdį. Nieks iš posėdžio negali išeiti. Šią naktį mes turime pagal sudarytus sąrašus suimti visus fašistus, smetonininkus, liaudies priešus. Suimamųjų sąrašus, draugai, jūs gausite kiekvienas atskirai. Ant jūsų uždėtas šis svarbus tarybinės valdžios parėdymas, jūs turite tinkamai šią pareigą atlikti sąžiningai, šventai. Bus sudarytos pavienės grupės, kurioms vadovaus iš Maskvos atvykę, prityrę en-

kavedistai. Prie kiekvienos grupės bus priskirti raudonarmiečiai ir milicininkai. Kiekviena grupė važiuos su sunkvežimiu į paskirtą vietą pagal įteiktą adresą. Kompartijos narys neturi daryti jokių nuolaidų savo pažįstamiems, kad ir gimė, nėms. Jie šventai vykdo tik kompartijos įsakymus. Niekam jokių nuolaidų!..

—Visi jūs lygiai po 12-tos nakties būsite paskirstyti įvykdyti šį svarbų tarybinės valdžios įsakymą. Niekas iš jūsų negali išeiti ir atsiskirti nuo savo grupės. Kas taip padarytų, bus traktuojamas kaip didžiausias liaudies priešas, išdavikas. Dabar, po pasikalbėjimo bus jums paruošta čia pat vakarienė.

Šiame susirinkime dalyvavo virš 100 asmenų, vyrų ir moterų, jaunų ir senų.

Baigęs kalbėti, kompartijos sekretorius Paraščenko stuktelėjo kumščiu į stalą pasakęs:

— Jei kam neaišku, gali atsklausti.

Bielozaras nesupratęs gerai rusų kalbos, paprašė jam pasakoti lietuviškai. Kuomet Paraščenko kalba buvo jam išversta, Bielowaras iškėlė tokią klausimą:

— O kaip elgtis su seniais, ligoniais ir mažais vaikais?

— Kad ir mirštantis būtų, — pasakė Paraščenko, — jei jis yra sąrašė, turi būti paimtas ir išvežamas. Taip pat maži ir didesni vaikai, seni tėvai, senos moterys, net gimdyvės, kad ir sergančios turi būti išvežamos, jei tik yra sąrašuose.

— Kas daryti, — paklausė Bielowaras, — jei kas nenorės pasiduoti geru? — atsakė Paraščenko.

— Pavartoti jėgą, — atsakė Paraščenko.

— Surišti ir išnešti jėgą. Kas pasipriešins — tam yra paruoštas enkavedisto ginklas.

— Vaikai su moterimis, — toliau aiškino Paraščenko, — bus atskirti nuo vyrų ir vežami atskiruose vagonuose. Atrodo, kad jums viskas aišku, — užbaigė Paraščenko.

Po sočios vakarienės apie 12-tą valandą nakties visi susirinkimo dalyviai buvo išskirstyti į atskirus sunkvežimius vykdyti žiaurią žmonių medžioklę.

Iš 13-14 birželio naktis

Kaip Kaune, taip ir Vilniuje ir visuose apskričių miestuose ir miesteliuose bolševikai pasirošė dar negirdėtai Lietuvos istorijoje žmonių medžioklei.

Kaune buvo visi rusų turimi sunkvežimiai, o taip pat ir iš privačių žmonių mobilizuoti į nurodytas vietas. Kaune šimtai sunkvežimių rinkosi prie buv. generalinio štabo rūmų, prie Iglulos bažnyčios, Vytauto prospekte, prie stoties. Visi sunkvežimiai buvo išrikiuoti į eiles. Sunkvežimiuose apart šoferių

(Tęsinys 11 psl.)

10 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, JUNE 12, 1954

PRASTAI JAUČIATĖS DĖL

Galvos skausmo . . . Nevirškinimo
Skrandžio Sutrikimo
Nervingumo - Nemigos - Prasto
Apetito . . . Skrandžio dujų
kylančių
dėl užkietėjimo?

Isigykite Dr. Peter's Gomozo šį vakarą, ir pamatysite, kad rytoj jausitės daug geriau. Priežastis to yra, kad Gomozo teikia trigubą pagalbą — (1) liuosuoja vidurius, (2) išsklaido dujas, (3) sustiprina skrandį. Gomozo gaminama pagal ypatingą receptą iš astuoniolikos (18) (o ne tik iš vienos arba dviejų) žolių, šaknų ir botaniškų medžiagų. Gaminama firma turinti 84 metų patyrimą paruošime patikimų naminių gyduolių.

Kodėl turite kentėti dar nors vieną dieną dėl užkietėjimo? Padarykite kaip daugelis kitų daro — isigykite daugelio jau išbandytą gyduolę Dr. Peter's Gomozo.

Nusipirkite butelį šiandien. Jei negalite gauti Gomozo savo apylinkėje, pareikalaukite Specialaus Pasiūlymo Išbandymui.

Pasiųskite šiam "Specialiam Pasiūlymui" Kuponą Dabar

Vardas..... Įdėtas čia \$1.00. Prisiųskite, apmokamu paštu, 11 uncijų dydžio butelį GOMOZO.

Adresas..... DR. PETER FAHRNEY & SONS CO.
Dept. 670-56-2JU

Miestas..... 256 Stanley St., Winnipeg, Man., Canada
4541 N. Ravenswood Ave., Chicago 40, Ill.

10-DAY FREE HOME TRIAL!

Enjoy Comfort Cooling
TONIGHT!

Westinghouse

Model 16MA4 *Mobilairé*

Sleep cool on warm nights, keep cool on hot days with Westinghouse Mobilairé! All-purpose, comfort-cooling fan changes air in 4 or 5 rooms every minute. Portable, no installation. Try it tonight.

Only \$84⁹⁵

COOL A WHOLE ROOM

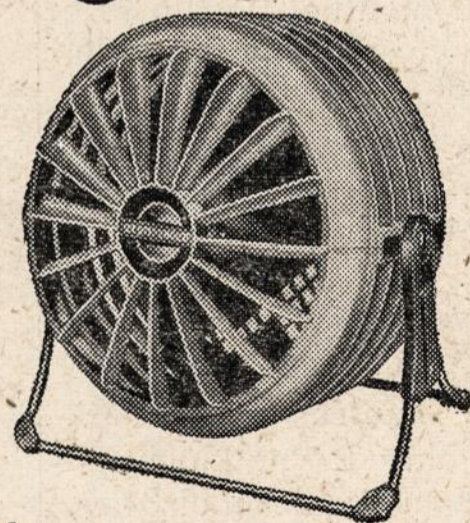
with Powerful

Westinghouse

Riviera
15

Beams cool air even
to distant corners!

New, powerful motor and Air-Jet Vanes put an end to summer heat miseries—actually cool a whole room! Use it anywhere to get rid of hot, inside air or to pull in cool, fresh outdoor air.

\$39⁰⁰

YOU CAN BE SURE... IF IT'S Westinghouse

4FN-4210

Guaranteed Electric Appliance and
Furniture Company

2876 W. CERMAK ROAD

BISHOP 7-3333

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS.

(Tesinys iš 10-to psl.)

buvo matyti ir ginkluoti raudonarmiečiai.

Šilta, ūkanota kirk. birželio naktis gaubė kaip Kauną, taip ir kitas Lietuvos vietas. Gyventojai, pastebėję mobilizuojamus sunkvežimius su raudonarmiečiais, ne vienas pamatė:

— Tikrai, matyti karas prasidės. Sunkvežimiai, matyti, ruošiasi išvykti į pasienį, kur karo audra laukiama kas vėlada. Karo pavojais mieste kaip ir nesimato: miestas ne užtemdytas, oro pavojus neskelbiamas. Bet keista, kam gi tiek šimtų sunkvežimių tam tikrose vietose sumobilizuota?..

* * *

Lietuvos gyventojai, kad ir su baime dėl naktinių NKVD areštų, nusirengę eina gultų. Tamsi ūkanota birželio naktis gaubia visą Lietuvą. Sumobilizuoti sunkvežimiai pagal NKVD įsakymą paskirtu laiku su tam tikra asmenų grupe pajuda iš vietos ir rieda į nurodytas vietas. Ne tik Kauno, Vilniaus bet visos Lietuvos keliais. Toki sunkvežimiai riedėjo gatvėmis, keliais medžioti surašytas aukas. Birželio naktis slepia didžiausią Lietuvos nelaimę.

Lygiai po 12-tos nakties visi sumobilizuoti sunkvežimiai su NKVD, kompartijos nariais, raudonarmiečiais ir vietiniais milicininkais dardėjo miesto gatvėmis į paskyrimo vietas, pagal duotus adresus. Bielozaras, Goldšteinių dukte Golda, gavo vykti į priemiesčius. Jų rusiški, keturkampiai, gramozdiški sunkvežimiai riedėjo miesto gatvėmis tamsoje į numatytas vietas. Įbauginti gyventojai, išgirdę dundančius sunkvežimius, išbūdę iš miego, pribėgdavo prie lango žiūrėti:

— Sustos, ar nesusos?.. Ačiū Aukščiausiam, pravažiavo toliau, nesusosjo. Persižegnoję vėl guldavo lovon, tęsti neramų miegą.

Bielozaras sunkvežimis buvo paskirtas į priemiestį. Tam sunkvežimiui buvo duotas uždavinys paimti tris šeimas.

Apie 3-čią valandą nakties sunkvežimis sustojo Smetonos gatvėje ties 35 Nr. Čia gyveno buvęs policijos mokyklos ūkio vedėjas Arbačiauskas. Sunkvežimiui sustojus, iš jo išėjo Maskvos atsistatęs, uniformuotas, aukštas tiesas enkavedistas, du raudonarmiečiai, vienas milicininkas ir Bielozaras, kaip partijos patikėtinis. Milicininkas ir vienas raudonarmietis turėjo saugoti iš oro, kad nieks iš namo nepabėgtų. Maskvos enkavedistas su kitais medžioklės dalyviais turėjo i-eiti į išvežamojo butą.

Bielozaras, priėjęs prie paradinių durų, paspaudė elektrinį skambutį. Girdėti, kaip skambutis džižga viduje, bet durų nieks neatidarė: visi stipriai miega. Priėjęs milicininkas prie lango, pradėjo smarkiai kumščiu belsti į langą.

— Kas čia? — pasigirdo moteriškas nusigandęs balsas iš vidaus.

— Milicija! — sušuko Bielo-

zaras. — Greičiau atidarykite duris!

Namo viduje tyla. Po kiek laiko enkavedistas, matkęs kantrybės, liepia daužti duris. Tuo momentu moteris tik su naktiniais marškiniais atidarė duris.

— Rankas aukšty! — sušuko milicininkas, elektros lempute apšvietęs stovinčią nusigandusią moterį. Ji tyliai pasitraukė kiek nuo durų į šoną — pakelia nedrąsiai rankas į viršų.

Milicininkas, kaireje rankoje laikydamas lemputę, dešinėje nagana, įžengė per prieangį į salioną ir, radęs elektros mygtuką, paspaudė. Elektra švystelėjo, apšvietė vienmarškinę, nusigandusią seną moterį su pakeltomis į viršų rankomis. Iš paskos su atkištais revolveriais įžengė Maskvos enkavedistas, Bielozaras ir raudonarmietis su šautuvu.

— Tai koki čia svečiai, Jone! — paklausė nedrąsiai sena moteriškė vis stovėdama su iškeltomis rankomis.

— O čia labai geri svečiai, koki pridera smetonininkams, net iš Maskvos, — atsakė ironiškai Bielozaras.

Šalia apšviesto elektra saliono buvo miegamasis ir vaikų kambarys. Gana aukšto ūgio vyras, gulėjęs lovoje, išgirdęs neprašytus svečius, šoko iš lovos, ilgais naktiniais marškiniais apsivilkęs. Šalia vyro gulėjusi jo žmona sušuko:

— Vajezus, vajezus, maskoliai!..

— Tylėk, padla, — sušuko Bielozaras. — Dabar pažinsi tuos maskolius!.. Smetoninkė dar cypia!.. Pacypsi vėliau!..

Maskvos enkavedistas įsakė rusiškai visiems nejudėti ir pakelti rankas aukšty.

Išbūdę vaikai, berniukas ir mergaitė, pašoko savo lovoje ir pradėjo klykti šaukdami:

— Razbaininkai, mamyte, gelbėk!..

Enkavedistas įsakė milicininkui ir Bielozarui smulkiai apžiūrėti lovas, ar nėra paslėptų ginklų. Bielozaras su milicininku išvertė patalines, išdėpinėję matracus, išlandžiojo po spintas, visas pakampes. Iš rūsiojo stalo išvertė visas pėpieras ant grindų. Virtuvėje net kamine skylė išardė. Jokių ginklų neradę pranešė apie tai enkavedistui.

Po kratos enkavedistas įsakė visiems šį pakeltomis rankomis eiti į salioną ir nusigrįžti veidu į sieną.

Vaikai, iššokę iš lovų, pribėgę prie pastatytos prie sienos mamytės ir pradėjo nesavut balsu šaukti, rekti:

— Mama, mama, tas dėdė nori nušauti!..

— Cyt, rupūžgalviai!.. — sušuko Bielozaras, koja treptelėjęs į medines grindis.

Vaikai prisiglaudė prie vienmarškinės motinos ir stengėsi taip marškinų pasislėpti. Jie tik patylomis kukčiojo.

Maskvos enkavedistas liepė pašaukti namų savininką, kai po liudininką. Po kokių dešim-

11 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, JUNE 12, 1954

ties minučių atėjo pats namo šeimininkas labai nusigandęs, į duris tik drėbėjo. Enkavedistas vyrui ir moteriai liepė priėti prie stalo, už kurio jis atsėdęs pradėjo rašyti į puoštus blankus. Jis patikrino pagal turimą sąrašą visos šeimos vardus, pavardes, amžių ir buvusį Smetonos laikais užsiėmimą. Kas neatitiko, jis pažymėjo.

Enkavedistas, atrodė, bėsdint prie stalo, pasidarė nežandagus.

— Dabar, — pasakė jisai, — visa šeima su vaikais turi pasirodžiusi išvežimui į kitą respubliką.

— O kaip man? — paklausė žmonos sena motina, kokioms 70 metų.

— Ir tau reikės draugė išvažiuoti, — paaiškino Bielozaras. — Tų smetoninkų, fašistų čia visai neturi likti, — pridūrė jisai.

— Tai už ką mūsų taip žiauriai baudžia? — paklausė motina Bielozarą.

— Už ką?.. Už ką?.. Tarybinė valdžia turi visus laudžius priešus iš Lietuvos išvežti, kad jų čia ir kvapo neliktų, — paaiškino Bielozaras.

Enkavedistas, baigęs rašyti visus formalumus, liepė visiems išvežamiesiems pasifasyti, kad išvyksta apsigyventi į tolimą respubliką savo noru. Buto apsaugą perdavė namų savininkui kolei vykdomasis komitetas perims visą turtą savo žinion.

Šis sprendimas padarytas Aukščiausios tarybinės valdžios pareidymu.

— Ar ir vaikai "savanoriškai" turi išvykti? — paklausė žmona.

— Taip, ir vaikai, — atsakė enkavedistas.

— O kaip man? Irgi reikės išvykti? — paklausė sena motina Arbačiauskienė.

— Taip, ir jūs, — atsakė net labai mandagiai enkavedistas.

— Visa šeima, — pridūrė jisai.

— Dabar aš duodu jums visiems pusę valandos laiko apsigyventi ir paimti pačius reikalingiausius kelionėje daiktus. Daugiau maisto ir pinigų pasiimkite, kelionėje jokio maisto nėgausite, — baigė enkavedistas.

Enkavedistas, pamatęs, kad išvežamos aukos jokio pasipriešinimo nepatrodė, siminkštelėjo.

Raudonarmietis visą laiką su paruoštu šautuvu stovėjo prie durų.

Bielozaras, pamatęs enkavedisto siminkštelėjimą, kaip musę priarijęs, pradėjo vaikščioti iš kampe į kampe. Jis pradėjo žiūrėti išvežamųjų daiktus. Juk jis, kaip Vykdomojo Ko-

(Tesinys 12 pusl.)

RAY HARRINGTON CATERER
Restaurant We serve large or small groups
weddings, BANQUETS, parties, cotillions, functions... at a REASONABLE COST
CORNED BEEF & CABBAGE IS OUR SPECIALTY
2529 N. MILWAUKEE AVE.
ALbany 2-7773—ALbany 2-6059

Pabandykite Mrizek'o ruginę ir kvietinę DUONA

Jūsų krautavininkas, tavėmos ar delikatesu krautuvės savininkas turi Bohėmiškios Mrizek'o duonos ir įvairiausių sviestų ju kėpyklas gaminti. Jeigu jis neturėtų Mrizek'o gaminių, tai jis, telefonuodamas CRawford 7-1920, gali jūms juos užsakyti. Jūs patys galite patelefonuoti arba parašyti

R. J. MRIZEK CO.
1801 So. California Ave., Chicago
Jų atstovas tuoj susišnės su Jumi

SIUNČINIAI I LIETUVĄ

visus mokesčius čia sumokėjus
100% apdrausta
DRABUŽIAI GYDUOLĖS ir t. t.

Jūsų giminės gėna be jokių įtemis istaidų

CENTRAL PARCEL SERVICE, INC.
220 SO. STATE ST., CHICAGO
Tel. WAsh 2-9354
Atdara šeštadien. iki 1:30 popiet.

SUTVARKYKITE LAIKU SAVO AUTOMOBILI
STASYS DAPKUS
3255 SO. UNION AVENUE Tel. CALUMET 5-1127
Prityręs mechanikas, turįs moderniausios įrankius, gerai ir nebrangiai pataiso karoseriją ir nudažo, taip pat suręgultuoja motorą, kad taupiau naudotų benzina ir alyvą. Dirbtuvė yra 3257 So. Lowe Ave., įvažiuoti reikia iš alėjos. Kas negali atvažiuoti į dirbtuvę, skambinkite telefonu susitarimui.

PASIMATYKITE SU STANLEY LITVINU

APIE JŪSŲ INSULIACIJOS PROBLEMAS
DABAR YRA LAIKAS ĮRENGTI SAVO NAMĄ ŽIEMAI

Mes turime išdirbtą reputaciją pilnė pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materialu.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY
3039 SO. HALSTED STREET Tel. VICTORY 2-1272
STANLEY LITVINAS, Mgr. LIETUVIAI SALESMAI

(Tęsinys iš 11-to psl.)

miteto pirmininkas, bus visų šių paliktų daiktų šeimininkas ir valdovas. Čia pat jis apsvairstė koki daiktai teks jam, o ką reikės atiduoti savo draugams.

Išvežamieji visi greitai apsi- rengė, aprenge verkiančius vaik- kus. Jie skubiai dėjo į maišus, kas pasitaikė po rankomis. Daiktus taip kišo skubiai į mai- šus, atrodo, namas dega.

Enkavedistas, matydamas, kad išvežamieji krauna per daug nereikalingų daiktų, pa- sakė:

— Imkite, kiek galima ma- žiau, nes kelionėje nepanešite ir turėsite vistik išmesti. Aš dar sykį sakau, daugiau maisto ir pinigų.

— Aš pinigų visai neturiu, — pasakė šeimininkė.

— Gal jums galės duoti namų savininkas? — pasakė enkave- distas liūdnam žiūrėdamas į be- siruošiančius kelionėn.

Sena motina kiek sudėjusi daiktų į maišą, nuėjo į kitą kambarį, atsiklaupė prieš šven- čiausios paveikslą, pradėjo greitai melstis. Pasimeldusi puolė ant grindų, jas pabučia- vo, apsverkė, sakydama:

— Sudiev mūsų brangi Lietu- vos šalėlė.

Enkavedistas, žiūrėdamas į besimeldžiančiąją seną moterį dar labiau nuliūdo. Jo aky- se pasirodė viena kita ašara. Atsistojęs jis išsitraukė iš kiše- niaus nosinę ir nubraukė aša- ras. Gal būt jis prisiminė, kuomet jo tėvai buvo panašiai jė- ga išvežami į Sibirą. O jis, pa- tekęs į kariuomenę, buvo jėga verčiamas stoti į enkavedistų eiles.

Bielozaras, matydamas enka- vedistų tokias nuolaidas ir mandagumą siuto iš pykčio, galvodamas:

— Kokios čia dabar gali būti ceremonijos su tais Smetonos galvažudžiais.

— Na, manau, jau pasiruošė- te? — pasakė atsistojęs enka- vedistas.

Išvežamiesiems išeinant, su- grįžęs namų savininkas įteikė išvežamajai policijos viršinin- ko žmonai 150 rublių, visus kiek turėjo.

Visi išeidami iš savo buto, patylomis sakė:

— Marija, Marija, apsaugok mus...

Visa šeima — dideli, jauni ir seni — buvo su daiktais su- kišti į rusišką sunkvežimį. Prie išvežamųjų atsistojo du rau- donarmiečiai su paruoštais šau- tuvais. Čia pat įlipo du milici- ninkai ir Jonas Bielozaras. Maskvos enkavedistas, nuliū- dęs, paniūręs įlindo į sunkveži- mio būdelę prie šoferio. Maši- nos durys užsidarė, sunkveži- mis suburzgė, uždamas, dugz- damas darėdė per tiltą prie šalutinės šančiuose stoties, prie paruoštų ilgų gyvulinių trau- kinio vagonų.

Visomis miesto gatvėmis, vi- sais Lietuvos keliais dūzgė ru- siški sunkvežimiai, prikrauti senų, mažų, jaunų, ligonių, be- siruošiančiųjų gimdyti moterų

į prekinės stotis.

Ten jų, kaip "savanorių" išvykti į Sibirą laukė paruošti gyvuliniai vagonai.

Nebuvo Lietuvoje didesnės gelžkelio stoties, kur nebūtų buvę paruošti gyvuliniai vago- nai. Į šiuos vagonus be jokių patogumų, tik su grindyse pa- daryta skylė atlikti fiziologi- nius veiksmus, buvo grūdami Lietuvos gyventojai, "savano- riai" į tolimą Sibirą. Vyrai at- skirti nuo žmonių ir vaikų. Į to- kį nedidelį vagoną buvo suva- roma apie 50-60 žmonių. Vago- nų maži langeliai užkalti gele- žinėmis vielomis. Vagono vidu- je taip ankšta, kad nė atsīsė- ti, nė atsigulti neįmanoma. Net pajudėti negalima. Nakties me- tu ir anksti rytą dar buvo pa- kenčiama. Vidudienyje, kuomet birželio saulė savo karš- tais spinduliais įkaitino vago- nų stogus, sienas, pasidarė ne- pakenčiama. Uždaryti akilai vagonuose žmonės, vaikai, mo- terys pradėjo trokšti. Jie beldė- si į vagono duris, prašydami jas atidaryti, bet jos neatsida- rė. Maži vaikai, moterys mal- davo:

— Bent lašą vandens, v a n- d e n s ! . .

Jų balsas buvo balsas šau- kiančiojo tyrlaukiuose. Sargy- biniai buvo, atrodo, kurti, jie

neatsiliepė. Su automatinais šautuvais jie saugojo platfor- mas ir tuos vagonus. Nieks iš pašalinių, giminių, draugų sar- gybinių nebuvo prileidžiami nė artyn. Visi išvežamieji buvo jėga suvaromi į vagonus ir va- gono durys užrakinamos stip- riais užraktais.

Maži vaikai verkė nustojo: jie apalpę krito ant grindų vie- nas ant kito grūdami. Moterys

šaukėsi Dievo pagalbos, susi- mylėjimo. Bet Dievas aukštai, o vietoje caro, užsirioglinęs į jo sostą Stalinas nenorėjo iš- girsti jų maldavimų, nė matyti jų ašarų.

Traukiniai su išvežamaisiais buvo surūšiuoti į eiles. Sulau- kus kitos nakties, pristatyti prie jų garvežiai pajudėjo iš vietos į tolimą kelionę, į tolimą Sibirą...

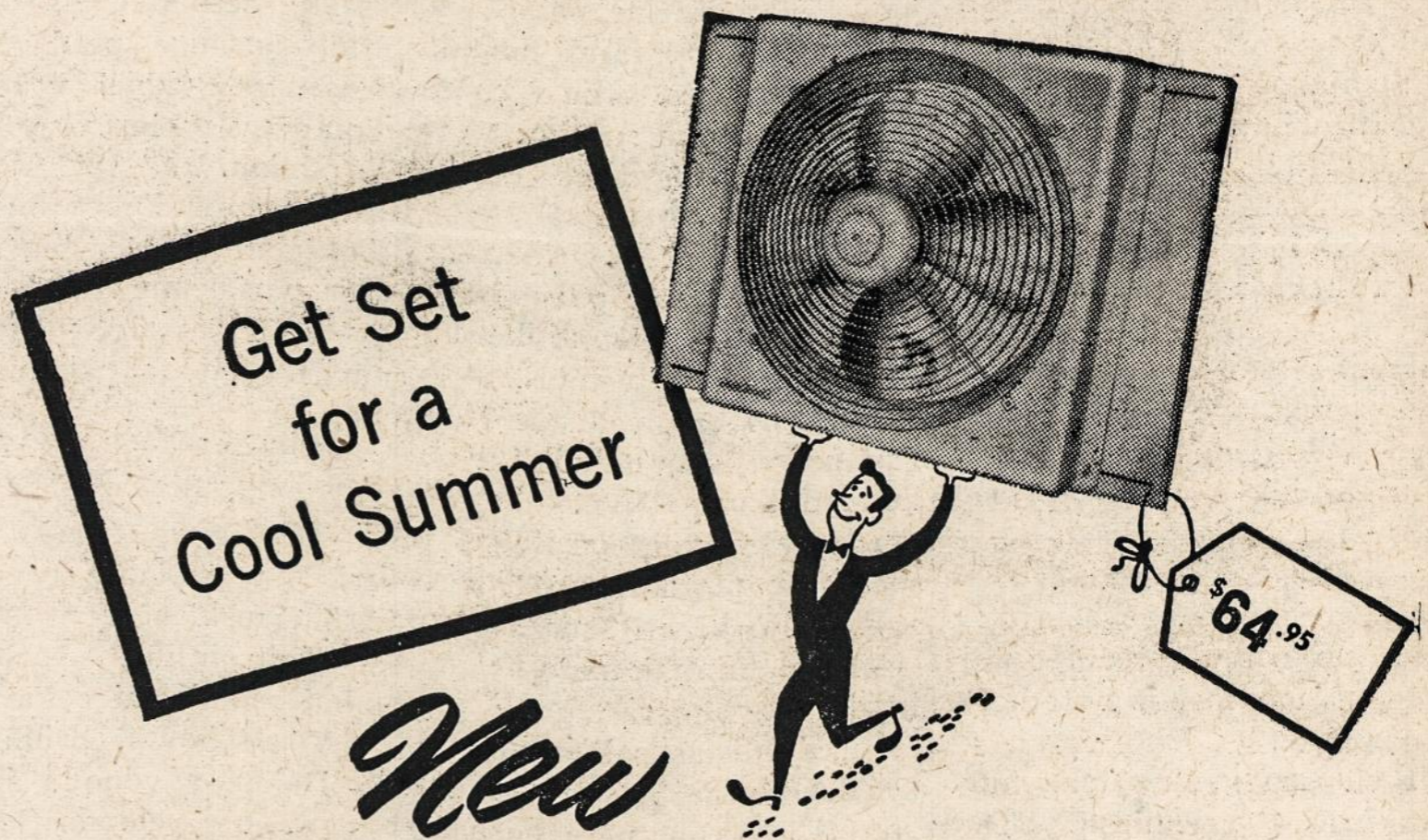

SAUGESNĖS vietos taupymui niekur nerbsite. Kiekviena są- skaita apdrausta iki \$10,000. Penkiasdešimt penki metai patyrimo ir draugiško patar- navimo.

DISTRICT SAVINGS
and LOAN ASSOCIATION

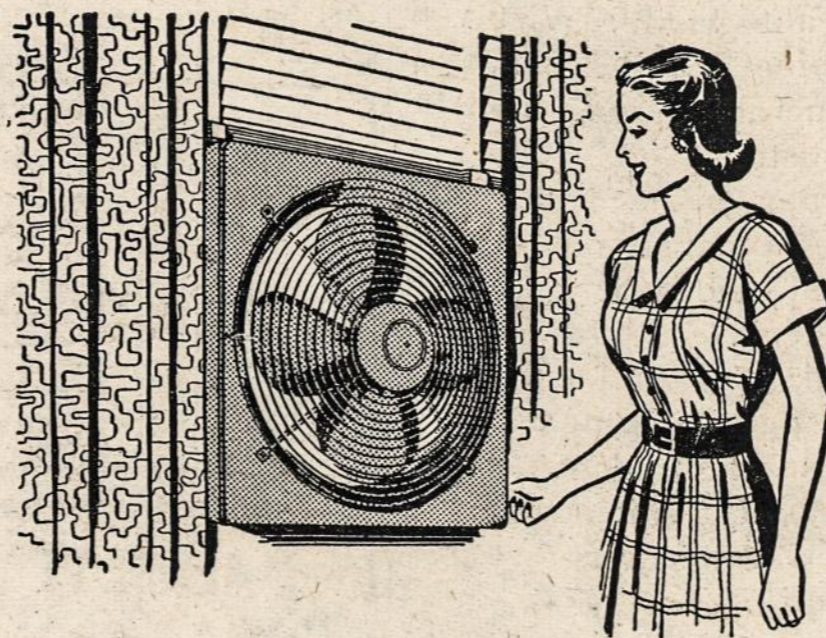
Štabas kalba lietuviškai

3430 South Halsted Street

HUNTER WINDOW FAN

gives you cool, fresh air at low cost

A cool home is a bargain any hot, humid summer day or night. With the powerful new Hunter Window Fan, such comfort is a luxury you can easily afford this summer.

This attractive modern fan can be installed in any standard window in a few minutes. Its electrically reversible motor gives ventilation or circulation, at two speeds. Guaranteed 5 years.

Phone us or come by for a demonstration today.

GUARANTEED ELECTRIC APPLIANCE AND FURNITURE COMPANY

2876 West Cermak Road

BIshop 7-3333

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS